

Het succes van Initiatiefrijk De Wolden

Meer dan veertig projecten van inwoners uit De Wolden werden in de afgelopen twee jaar beloond met een subsidie uit het fonds Initiatiefrijk De Wolden. Het fonds werd ingesteld na de evaluatie van de Dorpsvisies door de gemeenteraad. In die visies spraken de inwoners van de dorpen uit wat ze graag wilden realiseren om de leefbaarheid van hun woonplaats te verzekeren.

De ommezwaai werd gemaakt van burgerparticipatie, waarbij burgers de gemeente hielpen, naar overheidsparticipatie. De gemeente mocht nu aansluiten bij initiatieven die vanuit de bevolking werden genomen. Dat balletje werd min of meer aan het rollen gebracht in Veeningen. “Voorzitter Dini Dubois van Plaatselijk Belang Veeningen kwam met een plan voor het Groene Dorpshart van € 135.000,-. Ze wilden graag € 35.000,- van ons hebben, maar voor ons was toen de vraag waar dat geld vandaan moest komen”, kijkt Riet Muller terug. Zij is binnen de gemeente het aanspreekpunt van Initiatiefrijk De Wolden.

In het begin dacht de gemeente dat Initiatiefrijk De Wolden niet te lang zou duren, omdat er onvoldoende projecten voor zouden zijn. Het bleek een misvatting. “We hebben in twee jaar 44 projecten geteld en het heeft ons juist meer werk opgeleverd. De dorpen bleken allemaal enthousiast en staken elkaar aan. Je wilt dat jouw dorp ook meedoet”, weet Riet Muller.

Het betekende dat binnen het ambtelijk apparaat een andere houding moest worden aangenomen. Niet langer geldt het adagio ‘wij weten wel wat

goed is voor de burger’. Tegelijkertijd bleek dat de ambtelijke organisatie niet was ingericht op de stortvloed aan ingediende projecten.

Tussenevaluatie

Wie dit boekje leest, krijgt een goede indruk waarom. Dit boekje beoogt een compleet beeld te geven van twee jaar Initiatiefrijk De Wolden: projecten komen langs, ambtenaren en enkele deskundigen komen aan het woord en de rol van de gemeenteraad wordt besproken. Het onderzoek van studente Lisette Tijmens neemt een prominente plaats in en er worden tips gegeven en conclusies getrokken. Het is een onderdeel van de grotere tussenevaluatie Initiatiefrijk De Wolden. Aan de hand van deze evaluatie bekijkt de gemeenteraad hoe in de toekomst omgesprongen moet worden met initiatieven vanuit de bevolking. Zeker is dat de burgers ook in de toekomst niet stilzitten.

De opening van het Groene Dorpshart in Veeningen, daar waar het in feite allemaal begon.

Inleiding	pagina 1
Respijthuis Lang Leve Thuis	pagina 6
Roger de Groot over Initiatiefrijik De Wolden	pagina 10
Verkeersveiligheid in Ansen	pagina 14
Een ambtelijke ommezwaai	pagina 18
Internationale vrouwenochtend	pagina 24
Onderzoek	pagina 28
Interview Lisette Tijmens	pagina 36
Speeltuinen in De Wolden	pagina 40
Gemeenteraad pal achter subsidiepot	pagina 46
Glasvezel De Wolden	pagina 50
Stichting De Wolden	pagina 54
Ruinen als poort naar Dwingelerveld	pagina 58
Belevingsbos Alteveer-Kerkenveld	pagina 62
Experts aan het woord	pagina 68

Dorpen willen energieneutraal worden	pagina 74
Levendige dorpshuizen	pagina 78
Fietspaden populair bij burgers en gemeente	pagina 84
Projecten Initiatiefrijik De Wolden	pagina 90
Subsidieregeling Initiatiefrijik De Wolden	pagina 96
Tips & conclusies	pagina 100

Francisca Zantingh.

‘Lang Leve Thuis’ geeft mantelzorger wat lucht

Mantelzorgers die even wat meer tijd voor zichzelf wensen, kunnen een beroep doen op het respijthuis Lang Leve Thuis dat is opgezet door Francisca Zantingh uit Alteveer. Het respijthuis is net in januari 2017 geopend en te vinden aan de Ommerweg in Zuidwolde.

Zantingh heeft de voormalige groepsaccommodatie de Bosrand omgebouwd tot de eerste vestiging van 'Lang Leve Thuis'. Het is een organisatie die kortlopende zorg en service biedt aan zorgvragers en mantelzorgers. Als werkgebied wordt de regio De Wolden, Hoogeveen, Hardenberg en Meppel aangehouden. Er is plek voor zes tot acht personen. In haar carrière in de zorg zag Francisca de laatste jaren van alles gebeuren. "Ik zag dat men vooral in de ouderenzorg niet loskwam van oude patronen en de manier van werken. Ik wilde vanuit nieuw perspectief nieuwe diensten in de zorg ontwikkelen. Mensen moeten langer thuis wonen en met een lagere indicatie kom je niet zo snel meer in een verzorgingstehuis."

Tijdelijke opvang

Francisca vroeg zich ook af hoe het dan wél moest. Met Lang Leve Thuis denkt ze het antwoord gevonden te hebben: een plek waar mensen met zorgbehoefte tijdelijk opgevangen kunnen worden, zodat hun naasten, die mantelzorger zijn, van een adempauze kunnen genieten. In het respijthuis wordt vooral gewerkt met vrijwilligers. "Ik heb al wat aanmeldingen binnen, maar kan nog wel wat vrijwilligers gebruiken. Tien tot twaalf vrijwilligers zou het mooiste zijn."

Het respijthuis Lang Leve Thuis werd begin dit jaar in gebruik genomen. In januari werden de laatste werkzaamheden uitgevoerd.

Francisca wil andere mensen enthousiast maken. "Ik zie me als een burger die het initiatief neemt. Ik werk nu al samen met partners als Zorggroep Noorderboog, huisartsen en Welzijn De Wolden, ik wil er zoveel mogelijk mensen bij betrekken." Aan de locatie Ommerweg hoefde in eerste instantie niet heel veel te gebeuren. Eerst werd de benedenverdieping gereed gemaakt, later vindt nog een grotere verbouwing plaats. "Dat hangt ook af van de overige activiteiten die ontplooid gaan worden, zoals de brasserie Buitengewoon Bijzonder, waar mensen met afstand tot de arbeidsmarkt kunnen werken. Die kunnen ook weer een bijdrage leveren aan Lang Leve Thuis. Met die brasserie willen we vooral sociaal maatschappelijk bezig zijn en verbinding met de wijk zoeken. Iedereen kan er een kop koffie komen drinken."

Omdat ze ook nog steeds voor Zorggroep Noorderboog werkt, tot 32 uur per week, maakt Francisca ruim meer dan veertig uur per week. "Dat is ondernemerschap, je zit in een flow en hebt passie." Ook vanuit de gemeenten is er steun, vanuit De Wolden financieel via Initiatiefrijck De Wolden, en er is een dialoog op gang gekomen.

Roger de Groot over Initiatiefrijk De Wolden

“Er kan veel aan de samenleving worden overgelaten”

Hoe kun je de samenleving meer in zijn kracht zetten? Het was een vraag waar burgemeester Roger de Groot bij zijn aanstelling mee te maken kreeg. Het antwoord volgde snel. “Mensen kwamen al vlot bij me met nieuwe initiatieven. De slogan ‘actief en betrokken’ werd direct al benadrukt”, kijkt De Groot terug. Het was de voorbode van Initiatiefrijk De Wolden.

Burgemeester Rogier de Groot reikte begin januari het Raspaard uit aan Plaatselijk Belang Alteveer-Kerkenveld.

Bewoners die met initiatieven komen en aan de gemeente vragen wat die voor ze kan betekenen. Het is de omgekeerde wereld, waar het eerder altijd zo was dat ambtenaren met de plannen kwamen. “De ambtenaar had ervoor gestudeerd. Dan gingen wij aan de gang, organiseerden een informatieavond en daar konden inwoners aangeven wat ze ervan vonden”, kijkt de burgemeester terug.

De overheid participeert mee

Het was wel even omschakelen voornamelijk voor het ambtelijk apparaat. “Loslaten en vertrouwen. Dat had begrijpelijkerwijs even tijd nodig. Het is mooi

om te zien dat je nu samen iets creëert waar de samenleving behoefte aan heeft, in plaats van dat wij bepalen wat goed is voor de inwoners.”

Initiatiefrijik De Wolden kwam in feite voort uit de nota Burgerparticipatie, die in maart 2012 werd vastgesteld. Daarin is onder andere opgenomen dat onderzocht zou worden of overheidsparticipatie meer vorm zou kunnen krijgen in De Wolden. Op dat moment was Roger de Groot nog net geen eerste burger. Hij kwam er na zijn aanstelling al snel achter dat de nota voorbijgestreefd werd door de bevolking. “Die gaf aan het zelf ook wel te kunnen. Er was al

sprake van overheidsparticipatie, inwoners kwamen met ideeën en plannen uit de Dorpsvisie. Het Groene Hart in Veeningen was het eerste project in het licht van overheidsparticipatie. Inwoners hadden zelf plannen gemaakt, fondsen aangeschreven, zetten zelfwerkzaamheid in en vroegen een bijdrage aan de overheid. In het nieuwe collegeprogramma is overheidsparticipatie opgenomen. Het is heel snel gegaan.”

Structureel

Er bleek behoefte aan samenwerking, de nota ‘Van Ontmoeting naar Verdieping’ werd vastgesteld en er kwam budget vrij. Initiatiefrijik De Wolden was geboren en in twee jaar tijd is anderhalf miljoen euro beschikbaar gesteld. “De vraag is nu hoe we dit structureel in de begroting op kunnen nemen. Je moet ook kijken wat je wel en niet in een dorp kunt doen. Als je er geld voor vrijmaakt, moet je andere initiatieven laten. We hebben tijdens een Ronde Tafelbijeenkomst gesproken of we niet naar een burgerbegroting toe moesten, maar dat vond men nog een stap te ver.”

Tevreden constateert Roger de Groot dat met die anderhalf miljoen euro veel meer geld wordt gegenereerd. “Ook andere fondsen worden aangeboord en het heeft een bindend effect”, ziet De Groot in meerdere dorpen. Het levert ook geluiden op dat er projecten bij zitten die de

gemeente zelf eigenlijk zou moeten uitvoeren. Ansen Veilig bijvoorbeeld, dat meer verkeersveiligheid in het dorp beoogt. “Daar geeft de samenleving aan wat die belangrijk vindt, een deel blijft de verantwoordelijkheid van de gemeente. Het is net als met Dorpsvisies. Ambtenaren kijken wat de samenleving vindt, maar dat wil niet zeggen dat het dorp het zelf maar direct moet uitvoeren. Dat spel moet je samen spelen.”

Leren van verwachtingen

De gemeente leert ook veel van Initiatiefrijik De Wolden. De hele reconstructie van de doorgaande weg Dijkhuizen in Ruinerwold bijvoorbeeld, waar de kar nadrukkelijk door het dorp zelf werd getrokken. “Wij hebben vooraf elders gekeken en hebben ontdekt dat je er geen inhoudelijke begeleider van de gemeente op moet zetten die met allemaal ideeën komt, maar juist een procesbegeleider. We hebben geleerd dat je aan de voorkant af moet spreken wie wat doet. Dat is niet helemaal goed gegaan bij het fietspad van de Wijk, daar zijn de verwachtingen niet goed doorgesproken”, aldus De Groot.

Het betekent dat het belangrijk is welke medewerker van de gemeente op een bepaald project gezet wordt. Dat kan per dorp verschillen. Roger de Groot weet nu na twee jaar dat veel aan de samenleving kan worden overgelaten. “Het is als burgemeester ontzettend mooi om dat te zien.”

In het najaar van 2016 werden de wegen in Ansen heringericht. Het dorp werd bovendien een volledige 30-kilometerzone.

Dorp Ansen trekt kar van verkeersveiligheid

In 2000 lagen er al plannen voor de herinrichting van de dorpskern van Ansen, maar destijds konden niet alle plannen worden uitgevoerd. “Toen zijn maatregelen genomen, zoals een gedeeltelijke 30-kilometerzone. Er zijn verschillende kruispunten aangepast, maar het is nooit helemaal afgemaakt”, aldus voorzitter Arend Mekkes van Dorpsbelangen.

“We wisten dat er weer groot onderhoud plaats moest vinden aan de Kerkdijk en aan de Dwingelerweg. Dan zou het wat ons betreft heel mooi zijn als meteen de kruispunten werden aangepakt, zodat het allemaal een stuk veiliger kon worden. Dit hebben wij als bestuur aangekaart bij de gemeente.”

Doorverwezen

De gemeente De Wolden had niet genoeg geld in de begroting om de wensen van het dorp te kunnen verwezenlijken. “Toen werden we doorverwezen naar Initiatiefrij de Wolden. Dat vonden we eigenlijk wel raar, want een herinrichting is een gemeentelijke taak. Maar als het dan op deze manier moet, dan doen we

het op deze manier. We hebben dus maar subsidie aangevraagd.”

Het bestuur van Dorpsbelangen Ansen liet haar veerkracht zien en begon met het maken van een plan om de verkeersveiligheid in de dorpskern te verbeteren. “Wij hebben hier geen wegenbouwkundigen, zo’n plan tekenen was nieuw voor ons. De gemeente gebruikt de tekening wel, dus kennelijk hebben we het goed gedaan”, glundert Arend. “Het plan is niet alleen binnen de kamers van het bestuur van Dorpsbelangen besproken, maar alle inwoners van het dorp werden uitgenodigd voor informatieavonden om erover mee te praten.

Naar aanleiding van deze avonden zijn er bepaalde wijzingen doorgevoerd. De gemeente heeft ons geholpen met het berekenen van de kosten, we hebben daarnaast ook geld gekregen via de provincie en zelf een bijdrage gedaan.”

Meedenken of meedoen

Volgens Mekkes had het dorp niet de intentie om zelf de werkzaamheden uit te voeren, simpelweg omdat ze daar niet de kennis, materiaal en mensen voor hebben. De rol van Dorpsbelangen Ansen was het informeren van mensen en meepraten over de wegomleggingen. “We hebben zoveel mogelijk geholpen, maar het is natuurlijk heel specialistisch werk.”

Volgens Arend is de rol van Dorpsbelangen die van een buffer. “Wij vangen toch meer geluiden op dan de gemeente. Dat kun je dan bespreken, je kunt de mensen gerust stellen of je kunt met een vraag verder gaan.”

De bewoners van Ansen zijn tevreden met hoe de dorpskern er nu uit ziet. Het alternatief was dat de twee wegen wederom volledig geasfalteerd zouden worden, nu zijn de kruisingen veiliger en de bermen weer begaanbaar.

Dorpsommetje

Het dorpsommetje in Ansen is een verhard pad dat loopt vanaf de Kerkdijk naar de Grote Es weg. Het idee ontstond tijdens een jaarvergadering van de belangenvereniging. Een aanwezige vroeg of het niet

mooi zou zijn om een bankje te plaatsen met zicht op de Es. Het bestuur van Dorpsbelangen Ansen was enthousiast, maar dacht nog één stap verder. “Als bestuur dachten wij aan de mensen van woonzorg De Berkenhof. Zij maken veel wandelingen en het is hier een drukke, smalle straat. Het zou mooi zijn als je een ommetje maakt waar vooral ook die mensen gebruik van kunnen maken”, aldus Arend Mekkes, de voorzitter van Belangenvereniging Ansen. Dit had een tweeledig doel: een extra stukje recreatief wandelen en fietsen en tegelijkertijd werd een modderig onbegaanbaar pad opgeknapt tot een verhard ommetje.

Het dorpsommetje is gerealiseerd met geld van Initiatiefrij De Wolden en met veel eigen werk. “We hebben dit met het bestuur en een grote groep vrijwilligers uit het dorp gedaan, zoals het wegsnoeien van alle overhangende takken. Ook het onderhoud wordt nu door eigen mensen gedaan. Naast het pad hebben we ook een informatiebord geplaatst met een stukje over de Boermarke, over de Es en over het Huis Te Ansen.”

Er wordt veel gebruik gemaakt van het dorpsommetje. “De mensen van de Berkenhof lopen er vaak langs. Het stuk heen en terug is eigenlijk net te lang voor ze. Ze lopen met een rollator en dan gaan ze onderweg nog even in het zonnetje zitten op één van de twee bankjes. Daar hebben ze een mooi uitzicht over de Es.”

Het project Dijkhuizen in Ruinerwold was een mooi voorbeeld hoe overheidsparticipatie werkt. Ambtenaren en vrijwilligers werden bij de opening bedankt en kregen een boom. Links ambtenaar Gerard Velthuis.

Een ambtelijke ommezwaai

Het instellen van het fonds Initiatiefrijk De Wolden betekende voor een grote groep ambtenaren van de gemeente een hele ommezwaai. Het aloude ‘wij weten wel wat goed is voor de burger’ staat op de nominatie om definitief te worden verbannen uit het gemeentehuis. Burgers komen met ideeën, de gemeente wordt gevraagd te faciliteren. Een gesprek met betrokken ambtenaren Riet Muller, Gerard Velthuis en Marjon van den Brand.

Voor Riet Muller, bestuursadviseur Kernen en Dorpen Participatie, betekende de komst van Initiatiefrij De Wolden dat er een hoop extra werk op haar bordje kwam. Ze weet nog goed hoe het allemaal begon: “In januari 2015 werden de Dorpsvisies door de gemeenteraad geëvalueerd en werd de eerste miljoen euro beschikbaar gesteld voor Initiatiefrij De Wolden. Maar er kwam voor de organisatie geen extra capaciteit bij”, aldus Muller. Het leek in eerste instantie ook niet nodig, maar het succes van de subsidieregeling kwam behoorlijk onverwacht. “We lopen er nu tegenaan dat het knelt in de organisatie. Er komt veel werk op ons af, het is een groot project waarvan verwacht wordt dat we ‘het er maar bijdoen’. Daar komt bij dat ambtenaren nu een andere positie innemen, het gaat er nu om wat inwoners willen. Het is best een unieke stap die we hier zetten.”

Vitaal houden

Marjon van den Brand is onder meer druk met plattelandsontwikkeling en Vitaal Platteland. “Daarbij gaat het erom hoe we het platteland vitaal houden. Dan moet je denken aan voorzieningen, maar we zijn als gemeente niet alleen verantwoordelijk voor de leefbaarheid van een dorp; dit doen we samen met inwoners. We hebben ons vooraf ook de vraag gesteld of het helpt als de inwoners zelf initiatieven nemen om de leefbaarheid te vergroten”, aldus Van den Brand. Het antwoord is een volmondig ‘ja’.

Voor Gerard Velthuis, afdelingshoofd Beheer Openbare Ruimtes, was het duidelijk dat de omwenteling van dorpsinitiatieven al begon met de realisatie van Dorpsvisies vanaf 2009. “Er werd eerst vooral gesproken over dorpsommetjes en picknickbanken.” Van den Brand was daar destijds ook bij betrokken, vooral op de achtergrond. “Ik heb aan den lijve ondervonden hoe dat leeft in de dorpen. Er moest nagedacht worden wat nodig was om te zorgen dat alle plannen in de dorpen te realiseren waren. Er werden gesprekken gevoerd over geld en menskracht. Eerder maakte de gemeente alle plannen, waar wij ons vooral op de grote kernen concentreerden. Nu maken alle dorpen plannen”, kijkt Marjon van den Brand terug.

Speurtocht

Uit de Dorpsvisies bleek al dat er veel goede ideeën leefden binnen de dorpen. Initiatiefrij De Wolden heeft duidelijk gemaakt dat deze ook door de bevolking zelf opgepakt werden. Een punt van aandacht was wel dat bewoners niet goed wisten wat er binnen het ambtelijk apparaat allemaal bij kwam kijken om een project te realiseren. “Initiatiefnemers kregen vaak met vijf verschillende afdelingen te maken, wat een soort speurtocht door het gemeentehuis opleverde. Daarom is het goed om per dorp één aanspreekpunt aan te stellen. Dat is een zwak punt in de organisatie, want dit is niet helemaal gebeurd”, aldus Van den Brand.

Riet Muller zag als spin in het web van Initiatiefrij De Wolden dat er nog iets speelde in het gemeentehuis: “De ambtelijke fusie met Hoogeveen was ook in volle gang en vroegde veel aandacht, terwijl ook de stichting Welzijn De Wolden een andere rol heeft gekregen. Daar werden buurtwerkers aangesteld, die eerder al de Dorpsvisies begeleidden. De mensen van Welzijn moesten ook nog in hun rol komen.” Volgens Marjon van den Brand kwam haar collega Riet Muller in een spagaat terecht. “We werden links en rechts ingehaald door dorpen met hun visies en plannen. De dorpen wilden niet op ons wachten.”

Het was dus even zoeken voor de mensen op het gemeentehuis. Toch is er wat Gerard Velthuis betreft al veel gebeurd op het vlak van begeleiding. “De organisatie moet er voor ingericht worden. We hebben bijvoorbeeld ook met collega’s van de gemeente Hoogeveen te maken en daar is overheidsparticipatie nog niet zo ingebed. Wij kijken nu op een andere manier naar initiatieven uit de dorpen, wij gaan de inwoners helpen met hun initiatieven.” Het beschikbaar gestelde budget is volgens Van den Brand cruciaal. “Anders hadden wij budget moeten zoeken in 101 potjes, dat was een heidens karwei geweest. Nu is er een centrale pot.”

Verantwoordelijk

Het balletje van Initiatiefrij De Wolden ging rollen

toen Veeningen naar de gemeente toe kwam met hun Groene Dorpshart. “Ze noemden dat in Veeningen het centrumplan, maar daar hadden kleine kernen eigenlijk helemaal geen recht op”, kijkt Van den Brand terug. “Ik denk dat wij ons niet zo verantwoordelijk voelden voor Veeningen.” Volgens Velthuis was het al lastig om centrumplannen in de grote kernen te realiseren. “Maar kijk eens naar Ruinerwold. Daar zouden wij alleen de riolering in Dijkhuizen doen, maar toen kwam de vraag vanuit de inwoners om de doorgaande weg opnieuw in te richten. Toenmalig wethouder Henk Lammers heeft dat positief opgepakt. Er werd een workshop georganiseerd met inwoners en belanghebbenden, waarin de vraag gesteld werd wie er wat ging doen. Het is goed dat de rol- en taakverdeling vooraf goed duidelijk werd.”

Marjon van den Brand stelt vast dat de bestuurlijke houding ook cruciaal is geweest. “Raad en college hebben hier goed in samengewerkt. Zonder die steun kun je niets.” En Velthuis: “Als je kijkt naar de manier waarop initiatieven tot stand zijn gekomen, dan zie je dat de dorpen heel goed weten wat ze willen, waardoor de plannen gedragen worden door de bevolking. In Ruinerwold is geen wanklank geweest, omdat het hun eigen project was. Er was gewoon heel veel draagvlak.”

“Het enthousiasme is dan veel groter, mensen

stappen makkelijker over verschillen heen”, vult Van den Brand aan. “En als de gemeente zich er mee bemoeit, gaan mensen achterover leunen.”

Veel kwaliteit

Ze hebben op het gemeentehuis geleerd dat er veel kwaliteit bij de inwoners zit. “Dat alleen wij de deskundigen zijn, dat zien we nu anders.” Volgens Muller had Ruinerwold bijvoorbeeld vooral behoefte aan een procesbegeleider. “Ze hadden zelf al deskundigen in hun commissie op gebied van financiën, tekenen en communicatie.” “Maar had ons dat dan veel capaciteit moeten schelen?”, vraagt Van den Brand zicht hardop af. “Nee, het heeft uiteindelijk de nodige tijd en energie van de organisatie gekost. Of het allemaal goedkoper is geworden, dat vraag ik me af”, aldus Velthuis. Er was meer inzet vanuit de organisatie nodig dan vooraf gedacht.

Als voorbeeld wordt de keuze voor de straatverlichting aan Dijkhuizen in Ruinerwold genoemd. “Er werd een enquête in het dorp gehouden welk model het moest worden. De winnaar was geen model dat we als gemeente zouden kiezen, een beetje een ouderwets model, maar de bewoners mochten het zeggen”, illustreert Velthuis. “In Ansen willen ze ook andere verlichting. Als je het aan ons overlaat, komt er gewoon led-verlichting, maar Ansen wil zelf kijken”, vult Riet Muller aan. “Met

een andere keuze wordt het er vaak wel duurder van, wie gaat dat dan betalen”, vraagt Marjon van den Brand zich af. “Dat zijn gesprekken die in de gemeenteraad gevoerd moeten worden”, antwoordt Muller vlot. Gewaakt moet worden voor precedentwerking naar andere dorpen toe. “Dan krijg je met verwachtingen te maken”, weet Velthuis uit ervaring.

Lucia Brons is binnen de ambtelijke organisatie belangrijk voor de bewustwording van ambtenaren. Er werden allerlei workshops georganiseerd om te laten zien wat overheidsparticipatie betekent. Van den Brand zag dat verschillende ambtenaren het moeilijk hadden met de kanteling. “Hun vraag was steeds of het binnen de kaders paste, maar dat zal de inwoners echt worst wezen.” Velthuis: “De woonomgeving is van de inwoners, zij mogen die zelf invullen, maar wel binnen de kaders. Wij moet oplossingsgericht zijn, hoe kunnen we het mogelijk maken?”

Het blijkt wel nodig dat een medewerker van de gemeente meekijkt met de enthousiaste bewonersgroepen. “Maar dat kan Riet niet zijn, er moeten een paar mensen meer ingezet worden”, weet Van den Brand zeker. “Dan kan direct gekeken worden hoe een plan binnen de regels gerealiseerd kan worden”, vult Velthuis aan.

Volgens Velthuis wordt nu ook een andere kwaliteit van de ambtenaar gevraagd. “Vroeger was iemand projectleider voor een fietspad, werd een bestek geschreven en een informatieavond gehouden. De rol van de projectleider is aan het veranderen. Een toekomstbestendige projectleider vraagt aan de inwoners wat de bedoeling is. Zo iemand moet geschoold worden; die moet weten dat de inwoners ook projecteigenaren zijn. Dat is een mooie taak voor Lucia.” De bewustwording is er nu wel, maar de scholing nog niet. “Ambtenaren krijgen een faciliterende rol.”

Riet Muller.

Tijdens de internationale vrouwenochtenden worden uiteenlopende activiteiten gedaan, zoals vlak voor de kerstdagen het maken van een kerststukje. Ondertussen worden nuttige gesprekken gevoerd.

Ontmoeting op internationale vrouwenochtend

Een zestal vrouwen zit geconcentreerd te werken aan een kerststukje in De Boerhoorn in Zuidwolde. Carin Vries uit Ruinen slaat de activiteit met tevredenheid gade. De dames uit onder meer Irak, Honduras en Zuid-Afrika hebben de internationale vrouwenochtend onderstreept in hun agenda.

“Je merkt wel dat deze vrouwen soms wat geïsoleerd zijn, de achterliggende gedachte van deze ochtend is ook de ontmoeting”, zegt Leonoor Colenbrander van Welzijn De Wolden. Carin Vries is elke keer als vrijwilligster present bij de groep. “Doordat de vrouwen allerlei activiteiten doen, zijn ze ook met de taal bezig. Ze vragen elkaar ook veel”, weet Vries.

Het begon ruim een jaar geleden in Ruinen als allochtone vrouwenochtend, maar die naam werd snel gewijzigd in internationale vrouwenochtend. Klinkt toch wat vriendelijker. Er bleken meer aanvragen vanuit Zuidwolde te komen, zodat de ochtenden naar De Boerhoorn verplaatst werden. De eerste bijeenkomsten werden door drie of vier dames bezocht, daarna kwamen er steeds wat bij. Iemand neemt iemand mee en zo groeit het groepje. Het aantal wisselt wat, afhankelijk van de agenda. Ook Nederlandse vrouwen zijn er van harte welkom en die komen ook wel eens. “Maar dat mag wel wat meer, dat is ook goed voor de integratie”, vindt Vries.

Mooie dingen

Nazik Markarjan uit Zuidwolde woont hier al drie jaar en is blij en gelukkig dat ze met haar gezin het onveilige Irak kon ontvluchten. “Deze ochtend is gezellig en we maken mooie dingen”, zegt ze met een glimlach. “Ik kom hier elke maand en dit is een mooie groep zo. Meer deelnemers is ook wel gezellig.”

De internationale vrouwenochtend werd met onder meer subsidie uit het budget van Initiatiefrijck De Wolden opgezet. De doelstellingen worden gehaald, al zou Leonoor Colenbrander graag wat meer deelnemers zien. “Het is soms nog moeilijk om contact te leggen tussen Nederlandse en buitenlandse vrouwen. Ze staan vaak alleen bij het schoolplein, de drempel is voor allebei best hoog.” Colenbrander constateert ook dat het ook wel eens zoeken is naar een geschikt tijdstip. Veel vrouwen volgen Nederlandse les en hebben een gezin. Daarnaast zijn dames van de doelgroep actief als vrijwilliger in bijvoorbeeld het Tonckenshuys en de Boerhoorn.

Als de kerststukjes klaar zijn, gaan de dames met een blij gezicht naar huis. “Thuis maak ik wat anders, met veren en veel bloemen”, zegt Nazik. Voor een volgende bijeenkomst willen enkele dames wel eens sporten. Een dagje Amsterdam om cultuur te snuiven is ook een wens. “We hopen dat we dat nog voor elkaar krijgen dit seizoen”, besluit Carin Vries.

Kinderen planten een bloembak vol tijdens de opening van Dijkhuizen.

Onderzoek levert veel informatie op

Lisette Tijmens koos voor een onderzoek naar Initiatiefrijik De Wolden voor haar afstudeeropdracht. Uit een enquête onder inwoners, verenigingen en stichtingen kwamen drie aanbevelingen naar voren. Eveneens wordt gekeken naar de tevredenheid van de inwoners. Het doel van Initiatiefrijik De Wolden is om de leefbaarheid, sociale infrastructuur en sociale vitaliteit te behouden of zelfs te versterken. Vanuit dat doel is de onderzoeksvraag ontstaan, die centraal staat in deze evaluatie: Op welke wijze hebben de initiatieven, die gesubsidieerd zijn door Initiatiefrijik De Wolden, invloed op de leefbaarheid, sociale infrastructuur en sociale vitaliteit van deze gemeente?

Drie soorten onderzoek

De evaluatie bestaat uit drie onderdelen: een kosten-batenanalyse, een procesanalyse en een analyse van het draagvlak onder de bevolking van gemeente De Wolden. Bij de kosten-batenanalyse zijn de baten, ofwel de effecten van de initiatieven op leefbaarheid, sociale infrastructuur en sociale vitaliteit, afgewogen tegen de kosten. Bij de procesanalyse is onderzocht hoe verschillende initiatieven tot de resultaten zijn gekomen om er achter te komen wat het ene initiatief tot een succes maakt en het andere niet. Als derde is onderzocht hoe de verschillende initiatieven hun doelgroep bereiken en of vrijwel heel gemeente De Wolden, jong en oud, hiervan kan profiteren.

Hierbij zijn er drie verschillende onderzoeksmethoden uitgekozen. Allereerst is een enquête verspreid onder 5.480 huishoudens in gemeente De Wolden. Ten tweede zijn vijftientig verenigingen en stichtingen gevraagd om een digitale kwalitatieve enquête in te vullen. Ten derde zijn bestuursleden van vijf verenigingen geïnterviewd.

Uit dit onderzoek blijkt dat de leefbaarheid in De Wolden met 0,5 is verhoogd op een schaal van 1 tot 10. De gemiddelde score van de initiatieven is 3,41 op een schaal van 1 tot 5. Initiatieven die te maken hebben gehad met infrastructuur of verkeersveiligheid scoren het hoogste, sociale initiatieven scoren het minst goed.

Doelen behalen

Uit de interviews en vragenlijsten blijkt dat initiatiefnemers hun doel behalen. Ze geven aan dat het eerste contact met de gemeente, betreffend de aanvraag van de subsidie, goed verloopt. Initiatiefnemers kunnen zich vinden in de criteria van de regeling. Over het contact tijdens de procesfase zijn ze minder tevreden. Vooral vanuit de grotere initiatieven wordt aangegeven begeleiding te missen. De mensen hebben het gevoel dat de interne communicatie niet goed is en ze wensen een contactpersoon, die hen door regelgeving heen helpt. Alle initiatiefnemers zeggen wel dat ze zeker nog een keer beroep zullen doen op Initiatiefrij De Wolden als er daarvoor een plan of idee ontstaat.

Qua draagvlak is het opmerkelijk dat de bewoners de subsidieregeling veelal niet kennen. Interessant is dat bewoners wel vertrouwen hebben in een beleid als dit: ze verwachten dat het de kwaliteit van het dorp ten goede komt en dat het bijdraagt aan het gevoel van saamhorigheid. In de reacties op de afzonderlijke initiatieven is het gevoel van saamhorigheid in de enquête minder goed beoordeeld. De bewoners hebben twijfels of de initiatieven wel aan iedereen ten goede komen.

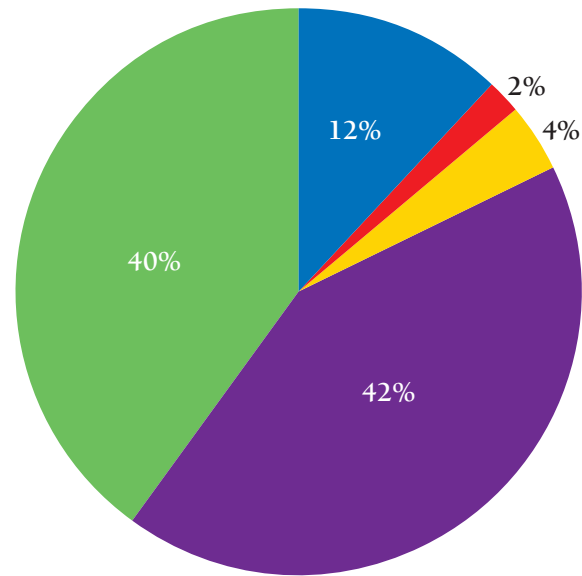
Opening fietspad Fort door Jan ten Kate.

Aanbevelingen

Uit het onderzoek komen drie aanbevelingen naar voren.

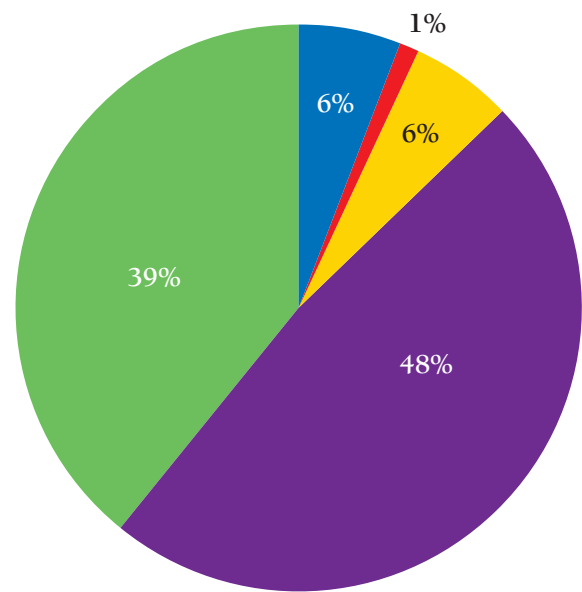
1. Een centraal aanspreekpunt voor initiatiefnemers, waarbij ze terecht kunnen voor vragen, advies en eventueel bijsturing.
2. Strenger kijken naar het draagvlak en de behoefte van een project.
3. Betere informatieverspreiding over de initiatieven en Initiatiefrij De Wolden.

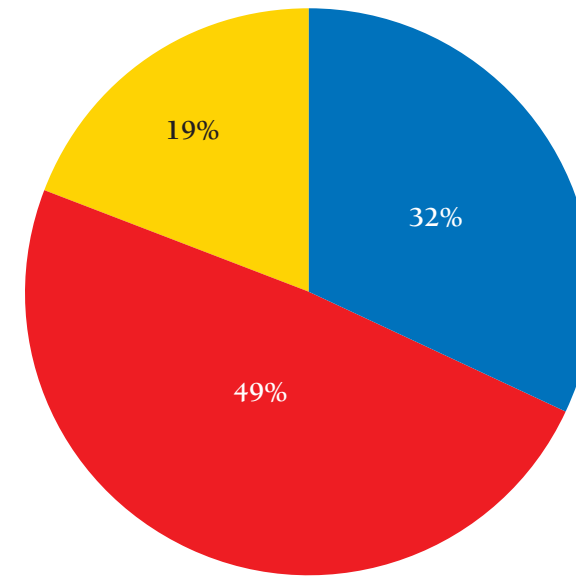
Initiatiefrij De Wolden is een goede manier om de kwaliteit van het dorp te verbeteren

- Ik heb hier geen mening over
- Deze stelling is geheel onjuist
- Deze stelling is vrijwel onjuist
- Deze stelling is vrijwel juist
- Deze stelling is geheel juist

Doordat bewoners zelf werken aan het verbeteren van hun dorp, wordt het saamhorigheidsgevoel binnen het dorp versterkt

- Ik heb hier geen mening over
- Deze stelling is geheel onjuist
- Deze stelling is vrijwel onjuist
- Deze stelling is vrijwel juist
- Deze stelling is geheel juist

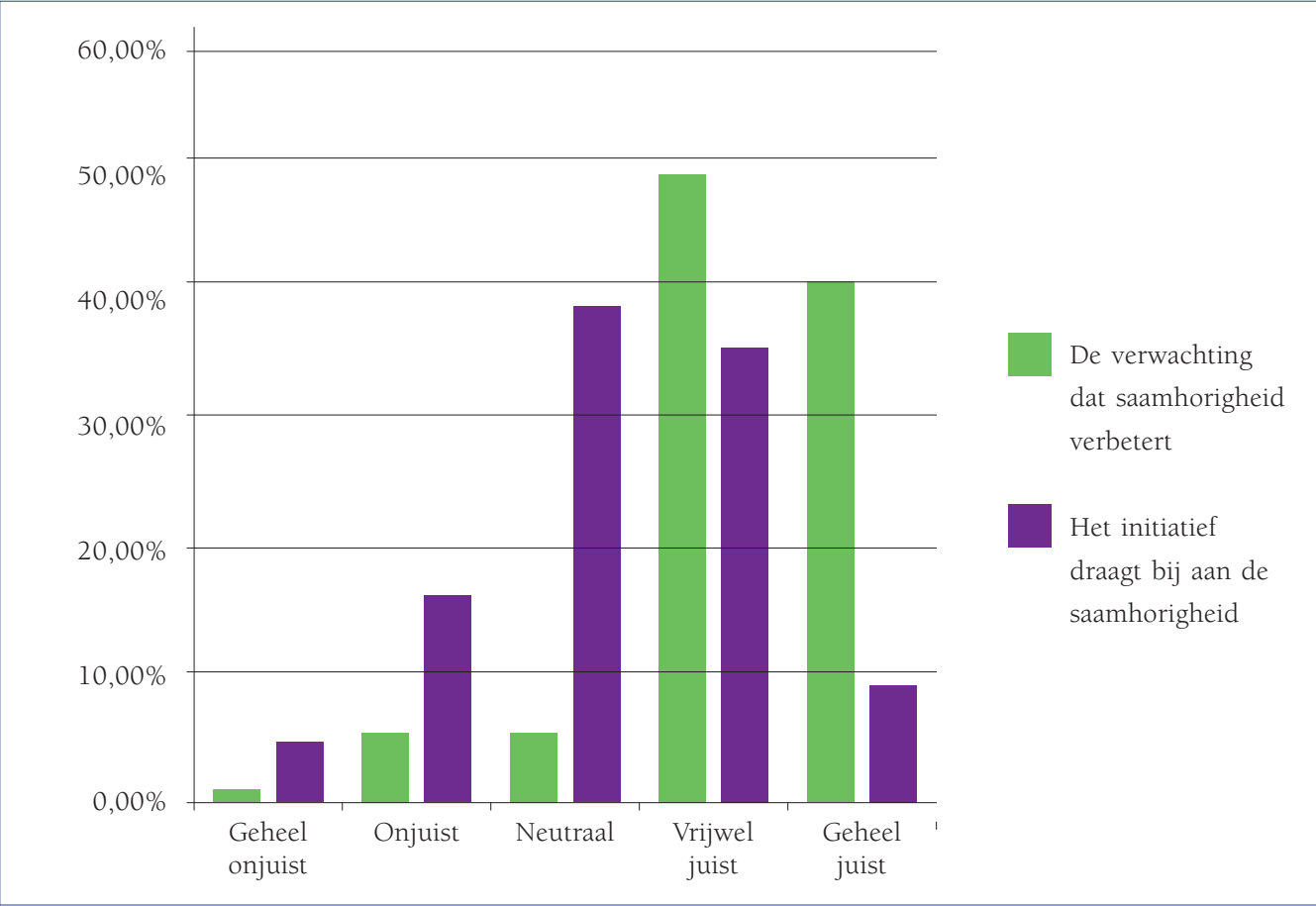
Werkgroepen binnen het dorp kunnen, bij gelijksoortige projecten, niet zulke goede resultaten bereiken zoals de gemeente dat kan

- Werkgroepen kunnen zelfs betere resultaten bereiken dan de gemeente
- Werkgroepen en de gemeente kunnen de zelfde resultaten bereiken
- De gemeente kan betere resultaten bereiken dan werkgroepen

In één van de eerste vragen van de enquête werd bewoners gevraagd om op de stelling te reageren of het saamhorigheidsgevoel binnen een dorp verbeterd zal worden als bewoners zelf werken aan het verbeteren van hun dorp. Verderop in de enquête

is gevraagd wat het effect is van het initiatief op het saamhorigheidsgevoel in het dorp. De antwoorden zijn omgezet in percentages en weergegeven in de staafdiagram 'Saamhorigheid'¹.

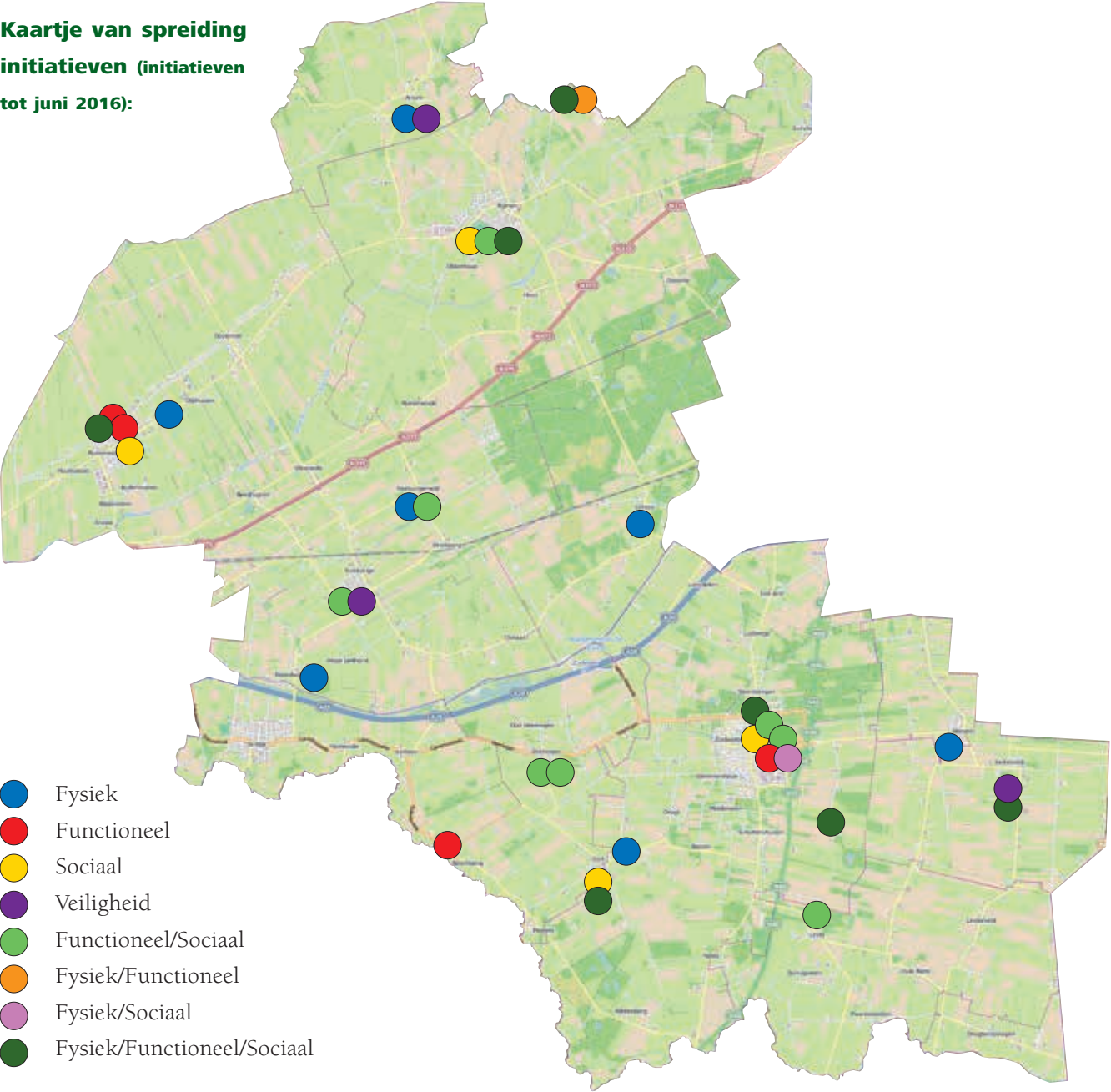
Saamhorigheidsgevoel

In het staafdiagram is te zien dat de verwachting dat burgerinitiatieven bijdragen aan het saamhorigheidsgevoel hoger is dan de daadwerkelijke ervaring van de initiatieven op het gevoel van de saamhorigheid.

¹ Het eerste staafdiagram is n=381, omdat het hier op om de verwachting per respondent gaat. Bij het tweede staafdiagram is n=615, omdat het hier het effect van het initiatief betreft en sommige dorpen hebben meer initiatieven gehad. Daardoor hebben sommige respondenten over meerdere initiatieven stellingen ingevuld.

Kaartje van spreiding initiatieven (initiatieven tot juni 2016):

Lisette Tijmens:

“Er is veel kennis in De Wolden”

Lisette Tijmens uit Meppel deed onderzoek naar de effecten van Initiatiefrijk De Wolden en concludeert onder meer dat er de nodige kennis is in De Wolden. Nog een voordeel: er is heel veel materiaal beschikbaar van bijvoorbeeld loonwerkers om klussen te klaren.

Het fietspad van Koekangerveld naar Marterhaar werd in 2016 geopend.

De 25-jarige Lisette kon in opdracht van de gemeente De Wolden werken aan haar masterthesis voor de opleiding culturele geografie bij de Rijksuniversiteit Groningen. “Ik heb mijn bachelor culturele antropologie in Utrecht gehaald, maar vroeg me af wat daarna te doen. Ik wilde graag werken, maar dat is toch lastig met die opleiding”, zag Lisette. De master ziet ze nu als een verbreding, waarbij ze in plaats van met vooral kwalitatieve data, ook met

kwantitatieve data werkt. Het maakt de aansluiting op het bedrijfsleven makkelijker.

Sociale vitaliteit

Lisette kende de gemeente al, omdat ze tot haar negentiende in Koekange heeft gewoond. Het maakte het wat makkelijker om bij de gemeente De Wolden binnen te komen. Na het eerste contact met Riet Muller en Marjon van den Brand, las Lisette zich goed

in om duidelijke onderzoeksvragen op te kunnen stellen. Daarin stonden de termen leefbaarheid en burgerparticipatie centraal, waarbij Lisette onderzocht in hoeverre die van toepassing waren op de vele projecten van Initiatiefrijck De Wolden. ‘Op welke wijze heeft initiatiefrijck De Wolden invloed op de leefbaarheid, sociale vitaliteit en de sociale infrastructuur?’ Zo luidde de uiteindelijke vraag. “Ik heb geprobeerd een kosten-batenanalyse te maken, om dat effect meetbaar te maken. Dat is heel lastig, omdat je dan een abstract begrip als leefbaarheid probeert te meten in geld.” De vragenlijst mocht niet te lang zijn, maar Lisette moest er wel zoveel mogelijk informatie uithalen. “Ik moest dingen gaan vertalen. Wat valt bijvoorbeeld onder sociale vitaliteit? Ik kwam uit op saamhorigheid en de inzet van de mensen. Leefbaarheid kun je weer onderverdelen in een groene en schone omgeving, veiligheid en de recreatiemogelijkheden.”

Geringe respons

De respons op haar enquête was geringer dan Lisette had verwacht, of misschien vooral had gehoopt. “Ik heb 390 reacties binnen gekregen, verspreid over tien dorpen. Uiteindelijk bleken vooral 55-plussers de enquête ingevuld te hebben. Het maakt het onderzoek misschien niet helemaal representatief, maar het scheelt dat de antwoorden dicht bij elkaar lagen. De conclusie is dat de mensen vertrouwen hebben in overheidsparticipatie. De mensen zien positieve

verschillen, met als uitschieter de verkeersveiligheid. Daar heeft Initiatiefrijck De Wolden echt aan bijgedragen.”

Lisette bemerkte dat er nog steeds inwoners zijn die niet bekend zijn met Initiatiefrijck De Wolden. Verder zag ze dat de inzet van extra financiële middelen door de gemeente zeker effect heeft gehad. “Dorpen hebben ook behoefte aan andere gemeentelijke hulp, waar het gaat om faciliteren. Er waren ook reacties van bewoners, die zich afvroegen waarom zij een project moesten doen in plaats van de gemeente”, verwijst ze naar Ansen Veilig.

Ze zegt zelf heel veel geleerd te hebben van het onderzoek. “Ik heb nooit eerder zo’n groot onderzoek gedaan. Achteraf had ik, bedacht ik na mijn analyse, nog iets andere vragen moeten stellen. Het meekijken bij een gemeente vond ik heel interessant.” Lisette hoeft haar eindrapport niet te verdedigen bij de RUG, wel presenteren. Het rapport wordt ook gebruikt bij de evaluatie door de gemeenteraad. “En dan op zoek naar een baan.”

Speeltuinvereniging Middelveen in Zuidwolde legde een verhard speelveld aan.

Speeltuinen ondergaan modernisatie

Speeltuinen in De Wolden varen wel bij Initiatiefrijk De Wolden. De bijdrage die verenigingen uit het fonds ontvangen, vormt vaak de basis van de plannen en activeert vrijwilligers ertoe aan om veel klussen zelf aan te pakken. De voorbeelden in Fort, Ruinen, Ruinerwold en Zuidwolde spreken boekdelen.

De Tolterhoek

In Fort leek de sluiting van de openbare basisschool De Vaarboom de nekslag voor de leefbaarheid in het dorp te worden. Nu, twee jaar later, is daar zeker geen sprake van, mede door de inzet van de dorpsbewoners en door een bijdrage van € 11.700,- vanuit het fonds Initiatiefrij **De Wolden**. Op zaterdag 21 januari 2017 heeft Fort het predicaat 'Kern met Pit' gewonnen en hiermee ook € 1000,- voor hun initiatief Speeltuin Tolterhoek.

Op initiatief van Streekbelang Fort werd een speeltuincommissie in het leven geroepen. Binnen een jaar werd de verwaarloosde speeltuin opgeknapt en van nieuwe speeltoestellen voorzien. In september werd de speeltuin officieel geopend en van een nieuwe naam voorzien: de Tolterhoek. Bij de vernieuwing van de speeltuin werd ook gekeken naar de toekomstige burens, want in de oude school komt een zorghotel voor ouderen.

Er werden fondsen aangeschreven en bedrijven gevraagd om de helpende hand toe te steken. "Het bedrag van Initiatiefrij **De Wolden** was het eerste en dus erg belangrijk voor ons", verklaart Henkjan

In Ruinerwold werd met schoolkinderen een begin gemaakt met de aanleg van de natuurlijke speeltuin tijdens Boomplantdag.

Derks van de speeltuincommissie. Het leidde uiteindelijk tot een nieuwe familieschommel, een kleine glijbaan voor de peuters, een aangepaste zandbak, een nieuw duikelrek en een wipwap die gerenoveerd werd. Tevens werd negentig ton valzand gestort voor de veiligheid. Het mooie is dat dit speeltuininitiatief anderen in het dorp aanzet tot ideeën. "Er komt nog een aanvraag van de jeugd, ze willen graag een pumptrackbaan."

Woldklimmers

In Ruinerwold werd in augustus achter de supermarkt een nieuwe natuurlijke speeltuin gerealiseerd op initiatief van speeltuinvereniging De Woldklimmers. Hoe een lezing over natuurlijk spelen kan leiden tot een initiatief vanuit het dorp zelf, werd in het perendorp bewezen. Met de hulp van hovenier Martijn Buld en financiële bronnen als het Rabobank stimuleringsfonds, Initiatiefrij **De Wolden**, Dorpsbelangen Ruinerwold- Oostende en de Gereformeerde kerk Ruinerwold/Koekange werd in een paar maanden tijd een compleet nieuwe en unieke speeltuin neergezet op een verloren grasveld.

De handen werden uit de mouwen gestoken door een flinke groep vrijwilligers, die onder meer een theater metselden en een wilgenscherm vlochten. Met kinderen werd een speciale wilgentunnel gemaakt en leerlingen van cbs De Arendsvleugel plantten tijdens de Boomfeestdag in maart een groot

De speeltuincommissie in Fort realiseerde een modernisering van de Tolterhoek.

aantal bomen. Bij de officiële opening in augustus barstte de hemel open en konden de kinderen even later heerlijk spelen in de grote plassen. “Natuurlijker kan niet”, constateerde de organisatie. De speeltuin is nog niet af, want er liggen nog wat wensen, zoals een waterloop, klimpalen en een balkenpad.

Middelveen

In Zuidwolde zijn meerdere initiatieven beloond met een subsidie uit het fonds Initiatiefrijck De Wolden. Buurt en speeltuinvereniging Middelveen was al wat langer bezig met het realiseren van een multifunctioneel speelveld aan het Suuddal en diende in 2015 een subsidieverzoek in. Dat werd toen afgewezen, achteraf omdat de indieners niet helemaal wisten hoe het fonds werkte. Het verzoek dat een half jaar werd ingediend, kreeg wel goedkeuring. “Ik ben er tussentijds ingesprongen als voorzitter en we hebben een uurtje met Riet Muller van de gemeente gepraat. Ze heeft het systeem toen uitgelegd en uiteindelijk hebben we € 25.000,- ontvangen”, aldus Mark Veldman. In totaal kostte de aanleg van het speelveld plus de aanpak van overige speeltoestellen € 60.000,-. “We hebben van meerdere fondsen geld ontvangen en zelf € 12.500,- ingebracht, geld dat we via acties en een zuinig bestuur op konden brengen. Daarnaast hebben we veel zelf gedaan.” Het speelveld werd in september opgeleverd en de verwachting is dat het vooral op

zomeravonden enorm druk gaat worden. “Het is nu al volle bak, ook vanuit andere dorpen en de wijk Erflanden in Hoogeveen komen families hiernaartoe. Ze nemen dan zelfs een drankje en een hapje mee”, lacht Veldman. Hij sluit niet uit dat er in 2017 weer een aanvraag richting Initiatiefrijck De Wolden gaat. “De grote glijbaantoren is aan vervanging toe, we zouden daar graag wat nieuws voor hebben.”

Bremstraat

Er kwam ook een verzoek binnen voor het creëren van een natuurlijke speelplaats voor jong en oud aan de Bremstraat in Zuidwolde. De wens kwam van omwonenden zelf, met als doel de ontmoeting tussen aanwonenden en de kwaliteit van de groenstroken te verbeteren. Gedacht werd aan de aanleg van een waterspeelplaats met boomstammen, die worden omgetoverd tot zit- en speelbanken.

Ruinen

De actieve speeltuinvereniging Ravotti uit Ruinen kwam met de vraag om een klein bedrag voor de plaatsing van een schommel in het speeltuintje aan de kampweg en een klimboom aan de Stofakkers. Ook hier steken de mensen zelf de handen goed uit de mouwen en draagt Ravotti zelf ook financieel bij.

De gemeenteraad, hier met een delegatie van de jongerenraad, staat positief tegenover Initiatiefrijk De Wolden.

Gemeenteraad pal achter subsidiepot

Met een tweetal moties werd de voortgang van Initiatiefrijk De Wolden in juni 2016 veiliggesteld door de gemeenteraad. De politiek is uitermate positief over de subsidiepot om de leefbaarheid te vergroten en wil er graag verder mee.

Proosten op een mooi 2017 en nieuwe initiatiefrijke projecten.

In de eerste motie werd het college opgedragen om bij de Kadernota 2018 in beeld te brengen welke structurele gelden te vinden zijn om aan Initiatiefrij De Wolden een vervolg te kunnen geven. Geconstateerd werd dat het beschikbare geld ontoereikend is en dat toevoegen van geld uit de algemene reserve eindig is. Daarop volgde een tweede motie, gesteund door een meerderheid, om voor 2016 een bedrag van € 250.000,- toe te voegen vanuit de Reserve investeringsprojecten en voor 2017 eenzelfde bedrag te oormerken voor Initiatiefrij De Wolden. Geld dat niet wordt benut, moet doorgeschoven worden naar het volgende jaar. “De grote stappen die gezet zijn in overheidsparticipatie moeten gekoesterd worden”, was de alleszeggende slotzin van de motie.

In hun algemene beschouwingen in juni vorig jaar besteedden de meeste fracties ook aandacht aan Initiatiefrij De Wolden. “Door de ‘zekerheid’ van cofinanciering door de gemeente zijn veel projecten van de grond gekomen. Je zou kunnen zeggen dat het fonds ervoor heeft gezorgd dat onze inwoners nog actiever met hun leefomgeving aan de slag zijn gegaan”, aldus Douwe Oosterveen van Gemeentebelangen vorig jaar in zijn algemene beschouwing. De fractie van Gemeentebelangen ziet het project Initiatiefrij De Wolden niet als afschuiven van verantwoordelijkheden naar de inwoners van onze gemeente. “Wij zien juist een gemeente die steeds meer aanschuift in de dorpen om

mee te denken en mee te werken aan de realisering van plannen.”

De VVD constateert dat inwoners zich creatiever en inventiever kunnen opstellen dan de overheid, die veelal gebonden is aan en procedures en richtlijnen. “Inwoners hebben voor financiering ook toegang tot alternatieve potjes die voor de gemeente niet zijn aan te spreken. Hierdoor kan er veel ontwikkeld worden”, aldus Marcel Hulst. Ook het CDA is enthousiast. “Deze subsidieregeling neemt een steeds prominentere plaats in.” GroenLinks is van mening dat het met de betrokkenheid van de inwoners bij hun omgeving en bij de politiek wel goed zit. “Toch moeten college en raad goed moeten nadenken over veranderende rollen. Daar wil GroenLinks graag in meedenken”, zei Erik Verheijen in juni 2016.

Vooruitlopend op de evaluatie in de gemeenteraad kijkt Jaap Wiechers van de ChristenUnie positief terug op de eerste twee jaar Initiatiefrij De Wolden. “Er is veel reactie gekomen uit de bevolking. Natuurlijk springen de twee grote projecten er tussen uit, maar die hebben De Wolden ook landelijk op de kaart gezet. Ook de komende jaren mag er, wat ons betreft, geld voor gereserveerd worden en dat mag een behoorlijk bedrag zijn.” Over de hoogte doet de CU geen uitspraak. Wel hoopt de ChristenUnie dat er meer initiatieven komen op het sociale vlak, zoals een zorgcoöperatie in een dorp.

De eerste inschrijvingsavond van Glasvezel De Wolden; dorps huis De Kolonie in Oostende pulde uit.

Glasvezel De Wolden verlegt grenzen

Het begon als een droom, het leidde er in het najaar van 2016 toe dat de eerste schop de grond in ging en dat paarse kabels in de omgeving van Koekange en Ruinerwold het straatbeeld bepaalden. Glasvezel De Wolden is een bewonersinitiatief dat zelfs een Europese prijs binnensleepte: de European Broadband Award.

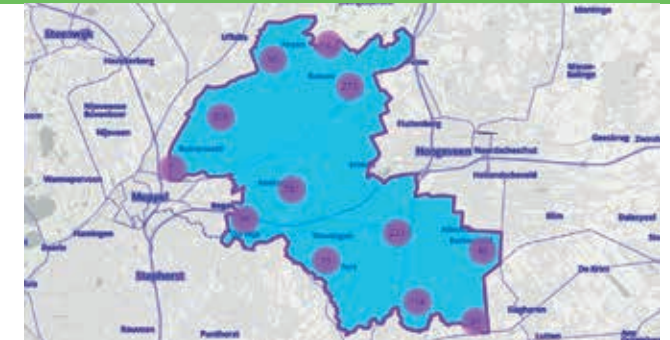
In het najaar van 2016 ging in Koekange de eerste schop voor de aanleg van glasvezel, de grond in.

Het is het snelste glasvezelnetwerk van Nederland, waarbij de bewoners die meedoen de keuze hebben uit drie providers. De gemeente stond van begin af aan pal achter de initiatiefnemers, een groep vrijwilligers onder leiding van Floris van Lint en Gerhard Kippers uit Drogteropslagen. De subsidie in het kader van Initiatiefrijik De Wolden bedroeg € 82.500 en was daarmee een van de hoogste bedragen die uit het fonds beschikbaar werden gesteld. In juni 2016 ging de gemeenteraad ook akkoord met het beschikbaar stellen van een lening van 1,95 miljoen euro en om voor een bedrag van 1,5 miljoen euro deel te nemen in het eigen vermogen van de stichting Glasvezel De Wolden. Ook de provincie Drenthe zit financieel in Glasvezel De Wolden.

Glasvezel De Wolden is een bewonersinitiatief dat ontstond in Drogteropslagen bij het duo Kippers/Van Lint. De internetverbindingen voor hun bedrijven waren van dermate slechte kwaliteit, dat ze gingen zoeken naar alternatieven. Ze kregen al snel enthousiaste inwoners mee, die de ernst van de zaak inzagen. Snel internet wordt van belang geacht voor de lokale economie, voor het onderwijs en de zorg.

Intentieverklaringen

De vrijwilligers van Glasvezel De Wolden liepen zich letterlijk het vuur uit de sloffen bij het binnenhalen van intentieverklaringen in de hele gemeente. Die waren nodig om überhaupt aan het project te kunnen beginnen, zodat providers belangstelling zouden

krijgen voor het netwerk. Met in totaal ruim 8.500 intentieverklaringen werd het eerste doel bereikt. Dat aantal was voldoende voor een drietal providers voor particulieren en eentje voor zakelijke klanten om mee te doen met de paarse golf in De Wolden. Met Rendo, de provincie Drenthe en de gemeente De Wolden als partners werd een begin gemaakt met de werving van abonnees voor het pilotgebied Ruinerwold, Oosteinde en Koekange. De eerste inschrijfvond in Oosteinde werd zo druk bezocht, dat de bezoekers bijna tot buiten het dorps huis stonden.

Er moest hard aan getrokken worden, maar uiteindelijk kregen de vrijwilligers het voor elkaar dat het minimale benodigde aantal abonnees binnen werd gehaald. Zo kon de aanleg van de glasvezelkabels beginnen. In oktober 2016 ging in Koekange op feestelijke wijze de eerste schop de grond in en werden de eerste kabels de grond in gestuurd. Nog voor de jaarwisseling werden de eerste dertig abonnees aangesloten. In het eerste kwartaal van 2017 staat afronding van de pilot gepland en kan de paarse kabel verder de gemeente in worden getrokken.

Succes geen verrassing, de omvang wel

Voor Jannes Kuik van stichting Welzijn De Wolden is het geen verrassing dat vanuit de dorpen mooie projecten worden ingediend voor Initiatiefrijik De Wolden. “Maar de mate waarin dat gebeurt, had ik niet aan zien komen”, aldus Kuik. De man uit Ruinerwold was één van de Welzijn De Woldenmedewerkers die heel nauw bij het opstellen van Dorpsvisies betrokken was. Vanuit die Dorpsvisie kwam de stroom projecten los die voor subsidie in aanmerking kwamen.

Activiteiten in dorpshuizen, zoals hier in 't Neie Punt in Ruinen, dragen bij aan de leefbaarheid.

In 2012 werd nog druk gepraat over de Dorpsvisie van de Wijk, ook met inbreng van Jannes Kuik (tweede van links).

Samen de leefomgeving maken

“De grondgedachte was dat burgers meer aan zet moesten komen en ideeën aan moesten dragen voor de Dorpsvisie. Wij gaven daarbij wel aan dat ze de ideeën niet bij de gemeente en Dorpsbelangen over de schutting moesten kieperen.” Kuik zag al direct de voordelen van dit participatieproces. “Je betreft de mensen bij hun eigen samenleving. Misschien onbewust breng je ook mensen met dezelfde ideeën bij elkaar. De gemeente zag al wel aankomen dat er dan ook verzoeken voor financiële bijdragen zouden komen en besloot het geld, dat her en der in de begroting zat, bij elkaar te doen.”

Volgens Kuik hebben aanvragers van subsidie bij externe fondsen een streepje voor wanneer de gemeente al een bedrag beschikbaar heeft gesteld en er zelfwerkzaamheid aan te pas komt. “Dat het ook door de bevolking gedragen wordt, dat scheelt. Dan krijg je € 1000,- van de gemeente en met € 500,- eigen inzet en nog eens € 1000,- van een extern fonds een mooi bedrag bij elkaar. Er worden dan ook meer realistische initiatieven genomen.”

Loslaten en vertrouwen

Kuik herinnert zich dat de gemeente in het begin bang was dat bewoners door zouden slaan en met exorbitante plannen zou komen, zoals een zwembad of in ieder dorp een fietscrossbaan. “De bevolking snapt echter goed dat die dingen geld kosten. Hun wensenlijstjes zijn reëel, dus dan doet de gemeente ook niet zo krampachtig”, constateert Kuik. Hij geeft als voorbeeld de manier waarop het jaren geleden ging met speeltuinverenigingen. “Toen de verantwoordelijkheid voor de speeltuinen nog bij de gemeente lag, kozen de mensen wat speeltoestellen die ze leuk vonden uit een boekje. Dat kostte bijvoorbeeld veertig mille. Nu leveren de speeltuinverenigingen zelf een bijdrage en zijn de lijstjes beter doordacht.”

Ruinen als poort naar het Dwingelderveld

Niet alle projecten die voor Initiatiefrijk De Wolden worden aangedragen vanuit de bevolking, zijn direct in tastbare zaken zichtbaar te maken. Zo is in Ruinen een groep partners bezig om het dorp beter aan te laten sluiten op het Nationaal Park Het Dwingelderveld. “Doordat het aanbod voor toeristen in Drenthe en omstreken toeneemt, is het noodzakelijk om een gastvrije ontvangst en onderscheidend profiel neer te zetten als dorp”, aldus Bertjan Hooijer namens de regiegroep.

In 2016 kreeg de regiegroep alvast een taart voor alle inspanningen.

Na een lange aanloop waarin in een regiegroep werd gesproken over de mogelijkheden, kon op zaterdag 10 december 2016 bekend worden gemaakt dat Ruinen zich naar buiten toe presenteert met het motto 'Welkom in de Heerlyckheid', een verwijzing naar eeuwen geleden, toen de Heerlyckheid Ruinen een stempel kon drukken op de wijde omgeving.

In Ruinen willen ze dat nu weer, met dien verstande dat het nu vooral gaat om bezoekers naar het dorp en de omgeving te halen. Vanuit het dorp zelf werd het initiatief genomen, uiteindelijk haakten naast Dorpsbelangen Rune ook stichting De Benderse Berg, stichting Promotie Ruinen, TIP, Natuurmonumenten, stichting Het Drentse Heideschaap (Ruiner

Schaapskooi) en Ondernemend Ruinen aan. Charlotte Extercatte werd als extern projectleider aangesteld.

Speerpunt

Vanuit Initiatiefrijck De Wolden werd een financiële bijdrage geleverd om dit speerpunt uit de Dorpsvisie verder uit te werken. In die visie stond al geschreven dat toerisme en recreatie een belangrijke en positieve bijdrage leveren aan het woon- en werkklimaat in Ruinen. "De meerwaarde voor de leefbaarheid is groot. We willen de kansen die de toeristische en recreatieve sector biedt, daarom zo goed mogelijk benutten. Ruinen is niet voor niets de Poort naar het Dwingelderveld", aldus de tekst in de Dorpsvisie.

Het woord 'poort' heeft inmiddels het veld moeten ruimen. Met 'Welkom in de Heerlyckheid Ruinen' is Ruinen 2017 ingegaan. Dat is ook het jaar waarin een partner in de regiegroep een flinke investering wil doen. Stichting Het Drentse Heideschaap wil de bestaande schaapskooi renoveren, een uitbreiding realiseren en een uitkijkpost bouwen. In totaal wordt de investering begroot op € 950.000,-, waarvan een ton uit Initiatiefrijck De Wolden is gevraagd. Uit het fonds komt twee keer € 50.000,-, verdeeld over de jaren 2016 en 2017. Volgens de initiatiefnemers leveren de plannen een wezenlijke bijdrage aan de ontwikkeling van 'de poortgedachte'.

Perenpluk

Ook in Ruinerwold wordt hard gewerkt om meer bezoekers naar het dorp te krijgen, vooral tijdens de Perenpluk op de eerste zaterdag van oktober. Op- en rond de Dokter Larijweg worden al decennia lang de perenbomen geveild. De kopers krijgen het recht om de volledige perenoogst uit de boom te halen. De laatste drie jaar worden rond deze perenpluk tal van andere activiteiten opgezet om meer mensen te trekken. Een punt uit de Dorpsvisie, dat door enthousiaste dorpelingen is opgepakt en met € 3.800,- is beloond uit het initiatiefrijckfonds.

Eerder al werd € 4.000,- beschikbaar gesteld aan TIP De Wolden voor het ontwikkelen van een uniforme huisstijl en het plaatsen van borden bij de ingangen van het dorp. Op die borden prijkt de slogan 'Ruinerwold, peregoed!'

Kinderen van openbare basisschool De Bosrand spelen dat het een lieve lust is in het nieuwe speelbos.

Belevingsbos aanwinst voor Alteveer-Kerkenveld

De lijst van natuurlijke speelmogelijkheden is in de gemeente De Wolden in 2016 verrijkt met het speelbos in Kerkenveld. Het stukje bos achter de school lag er verwaarloosd bij. Roel Bruins van Plaatselijk Belang Alteveer-Kerkenveld vertelt dat het idee om er een belevingsbos van te maken uit Veeningen komt. "Twee dames van ons bestuur zijn naar de open dag in Veeningen geweest. Zij vonden dat speelbos zo leuk, dat ze bedachten dat zoiets bij ons ook wel gerealiseerd kon worden."

Geld om aan de slag te kunnen, werd onder meer gevonden bij Initiatiefrij De Wolden en het Prins Bernhardfonds. Daarnaast werd Plaatselijk Belang geadviseerd door de Drentse Heidemaatschappij waar het ging om het kappen van bomen. “Arcadis heeft geholpen om het pad uit te zetten en gaf het advies om een soort buffer te maken tussen het bos en de omwonenden, vanwege eventuele overlast”, vertelt Bruins.

Voor jong en oud in het zweet

Het echte werk deden de heren zelf, want iedere donderdag waren ze in het bos te vinden. Roel Bruins laat met trots zien wat ze allemaal al hebben gemaakt: een schooltheater, een zweeftouw, een hindernisbaan, een boomhut en een bruggetje. “Zodat de dames en heren van de Berkenhof niet door de sloot hoeven met hun rollator”, verwijst Bruins naar het bruggetje. “Want het Belevingsbos moet niet alleen leuk zijn voor de kinderen, maar het is ook de bedoeling dat de bewoners van de zorginstelling er fijn kunnen wandelen. Het puinpad dat er nu ligt, wordt dan ook nog verhard.”

Om die reden levert het Belevingsbos een bijdrage aan de leefbaarheid voor jong en oud. “Waar de kinderen spelen, laten ouders de hond uit en maken opa’s en oma’s een wandelingetje of rusten even uit op één van de vele bankjes, die de vereniging nog van plan is om te maken.”

De bijdrage aan de sociale vitaliteit is sterk. Doordat de dorpsbewoners zelf werken om iets moois te realiseren, wordt een verantwoordelijkheidsgevoel gecreëerd. “De bomen die rechtop staan om het schooltheater af te schermen, waren op een dag verbogen en omgeduwd. De volgende dag stond dit op de website met de vraag of iemand iets gezien had. Mensen zeggen er wat van, want ze vinden het een mooi bos”, besluit Roel Bruins.

Nog voor Initiatiefrij De Wolden in het leven werd geroepen, hadden inwoners van Echten, Koekangerveld en Veeningen ook al bospercelen omgetoverd tot educatieve- en speelbossen.

In 2016 werd mede dankzij Initiatiefrij De Wolden weer een wandervierdaagse in Ruinen georganiseerd.

Jan van der Bij.

Jan van der Bij (CMO STAMM):

“In De Wolden hebben ze het goed opgepakt”

“Overheidsparticipatie, waarbij je van burgerkracht mag spreken. De gemeente mag meedoen.” Jan van der Bij, adviseur van CMO STAMM benadrukt de rol van de gemeente bij fondsen als Initiatiefrijik De Wolden. “Ik vind dit fantastisch, in De Wolden hebben ze het goed opgepakt.”

Van der Bij herinnert zich de discussie rond de aansluiting op de N48 bij Zuidwolde, die voor de verkeersintensiteit en een aantal boeren in het dorp de nodige gevolgen zou hebben. “Toenmalig wethouder Liesbeth Koster heeft dat opgepakt, de burgers verzonnen de afslag van de N48. Het is een schoolvoorbeeld van hoe het zou moeten. Met een computerprogramma van de gemeente maakte het dorp een eigen ontwerp!” Van der Bij herinnert zich de uitdrukking van Liesbeth Koster: “Loslaten is anders vasthouden.” “Die kreet zegt alles! Ambtenaren krijgen een andere invulling van hun rol, ze ondersteunen burgerinitiatieven, dragen bij in deskundigheid en zorgen waar nodig voor een aanjaagbudget.”

Van der Bij noemt de leergang overheidsparticipatie, die door CMO STAMM is opgezet voor ambtenaren. Deze leergang blijkt een schot in de roos te zijn. Zijn organisatie is ook betrokken bij het burgerinitiatief in het dorp De Valk bij Ede, waar het onderhoud van grijs en groen uitbesteed wordt aan het dorp. “Niet de grote wegen, dat is weer te lastig, maar daar is een dorpscoöperatie opgericht om het groen, de sloten en bepaalde wegen zelf te onderhouden. Het gevolg is dat het niet past binnen de Europese aanbestedingsregels, maar in Ede hebben ze gezegd: dan maar burgerlijk ongehoorzaam. Ze nemen het risico dat Europa over ze heen komt, dat vind ik een mooi voorbeeld hoe een gemeente het aandurft”,

aldus Van der Bij. “Wat mij betreft past dit goed bij De Wolden. De gemeente is in Drenthe echt een voorloper als het om burgerinitiatieven gaat. Riet Muller is een exponent van een ambtenaar die er 300% voor gaat.”

CMO STAMM is momenteel nauwelijks actief in De Wolden. “De gemeente had geen adviseurs nodig om haar eigen beleid op burgerkracht neer te zetten. We zijn wel bij veel gemeenten in de provincie betrokken rond het beter bij elkaar brengen van burgerinitiatief en overheid. Veel gemeenten denken nog dat dorpen het niet zelf kunnen, dorpen zien een gemeente vaak nog als een soort vijand. Die beelden verdwijnen gelukkig wel zo langzamerhand. Je ziet in de hele provincie een kentering.” Van der Bij stelt nuchter vast dat bijna geen gemeente het zo goed geregeld heeft als De Wolden.

CMO STAMM is een kenniscentrum en onderzoek-adviesbureau voor de sociale sector. De organisatie ondersteunt burgers, ondernemers, overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.

Hoogleraar Dirk Strijker over Initiatiefrij De Wolden:

“Wat steviger ingepakt”

Initiatiefrij De Wolden lijkt op wat in andere plattelandsgemeenten gebeurt, maar het is wel wat steviger ingepakt. Dat zegt professor Dirk Strijker, hoogleraar plattelandsontwikkeling aan de Rijksuniversiteit Groningen. “Het past in het idee van de mondige burger in dorpen en wijken die de middelen moeten krijgen om dingen te realiseren die ze zelf belangrijk vinden.”

Professor Dirk Strijker.

Professor Strijker, zelf woonachtig in de gemeente Aa en Hunze en geboren in Noordscheschut, dus bekend met het Drentse platteland, stelt echter ook vast dat aan zo'n fonds haken en ogen kunnen zitten. "Dorpen zijn heel verschillend in organisatiegraad. De vraag is of er in een dorp een trekker is, iemand die het voortouw neemt. Die heb je niet in sommige dorpen, maar de gemeente moet

wel zorgen dat alle dorpen bereikt worden. Dat kun je niet doen met standaard communicatiewerk, in sommige gevallen moet je mensen op een andere manier proberen te bereiken."

De ervaring van Strijker leert dat de inwoners de handschoen oppakken als vanuit de gemeente goed gecommuniceerd is. "Maar het probleem van veel

gemeentelijke organisaties is dat ze niet in staat blijken te zijn om met het initiatief van de burgers om te gaan. In gemeentehuizen heerst vaak de cultuur dat de ambtenaren van mening blijven dat zij over het geld gaan. Bovendien gebeurt alles in een bepaald tempo." Daarbij doelt Strijker niet op de hoogste versnelling.

In dezelfde versnelling

Verder stelt hij vast dat wanneer burgers eenmaal iets verzonnen hebben, ze dat ook willen realiseren. "Je moet als gemeente dan vanaf de eerste dag met die mensen in gesprek blijven. Ze wachten geen half jaar, zelfs niet drie maanden. Als ze wel lang moeten wachten, dan roepen ze al snel dat de overheid niet functioneert." Strijker heeft er veel ervaring mee, hij kent de voorbeelden van burgers die zwaar gefrustreerd raakten met dorpsinitiatieven. "De frustratie druipt er dan van af. Vanaf het moment dat plannen bij de gemeente binnenkomen, blijkt vaak vooral het tempo van de gemeente te tellen en niet dat van de burgers. Dan is het foute boel", waarschuwt de professor.

Goedwillend

Volgens hem was het vroeger simpel en werd de overheid sowieso al gezien als 'een traag en inefficiënt gebeuren'. "Zo zat het nu eenmaal, maar nu vraagt de overheid iets van de burger, ambtenaren moeten een omschakeling maken.

Goedwillende ambtenaren kunnen stuklopen op ambtenaren die de boel tegenhouden, dat is een grote valkuil. Vooral omdat bij de burgers verwachtingen zijn gewekt."

Van een afstandje heeft Dirk Strijker naar Initiatiefrijk De Wolden gekeken, mede doordat zijn student Lisette Tijmens een onderzoek naar dit fonds deed. Zo zag hij dat in De Wolden rekening wordt gehouden met de representativiteit van een project. "Het kan natuurlijk zo zijn dat een plan voor een deel van de dorpelingen niet interessant is. Neem het overnemen van bermonderhoud: als een enthousiaste groep daar mee bezig gaat en kleurrijke bloemen laat staan, kan het best zijn dat anderen liever een glad gemaaid gazon zien. De gemeente moet dus wel inschatten of er voldoende draagvlak is in een dorp."

Uit ervaring weet Strijker dat het in Drenthe wel meevalt, omdat daar breed gedragen verenigingen van Dorpsbelangen bestaan. "Het risico dat het misgaat, is in dorpen niet zo groot als in stedelijke gebieden. In het Noorden bestaat een grote traditie van Dorpsbelangen. Daar zijn de mensen gepokt en gemazeld om iedereen bij elkaar te houden."

De plaatsing van kleinere windmolens staat ook in De Wolden op de planning.

Dorpen willen energieneutraal worden

Wat hebben de dorpen Koekangerveld, Ruinerwold en Ansen met elkaar gemeen? Ze streven er naar om in 2020 energieneutraal te zijn. Het is een grote wens die niet ophoudt met het plaatsen van een paar zonnepanelen op het dak van het dorpshuis.

Van links naar rechts Deet Hoogveld, Albert Smand en Arend Mekkes van energieKansen in Ansen.

Met een bijdrage van € 23.771 van Initiatiefrij De Wolden kunnen honderd huishoudens uit de drie dorpen energie besparen via 'Goed voorbeeld doet goed volgen'. Inwoners konden een slimme meter in huis laten plaatsen met een extra kastje, zodat à la minuut het energieverbruik kan worden afgelezen.

Met een totaal van ruim veertig deelnemers, waarvan de helft uit Ansen, heeft dit project niet opgeleverd wat ervan verwacht werd. Met name in het grotere dorp Ruinerwold was de respons laag. "We vinden het wel teleurstellend, we hadden verwacht die honderd aan de man te kunnen brengen. Achteraf kunnen we concluderen dat Ruinerwold nog niet zo ver was", aldus Albert Smand vanuit Ansen. "We hebben € 10.000,- over en overleggen met de gemeente of dat geld voor een ander doel gebruikt mag worden."

In Ansen zijn ze bijzonder actief op energiegebied. Er is zelfs een coöperatie opgericht onder de naam "EnergieKansen". Daarin kunnen alle inwoners participeren. Binnen de coöperatie komen alle aspecten van duurzaamheid aan de orde en worden deze aangepakt: energie opwekken, energie besparen, maar ook op een duurzame en verantwoorde wijze omgaan met energie, grondstoffen en leefomgeving.

Zonnekracht

De realisatie van de zonnecentrale in Rheebruggen, waar een stal van Het Drents Landschap van zeshonderd zonnepanelen werd voorzien, trok volop aandacht in de wijde regio. De zonnecentrale kwam met subsidie tot stand en levert 150.000 kWh op. "We zijn nu met een tweede project in Rheebruggen bezig voor 100.000 kWh. De financiering is rond", aldus Smand. "We zijn ook bezig met een zonnepark van een halve hectare en met de Postcoderoos, waarmee mensen in een bepaald postcodegebied gezamenlijk een energie-initiatief ontplooiën en daar de energiebelastingkorting van kunnen ontvangen. Daarnaast hebben we overleg met de manege in Ansen om zonnepanelen op het dak te plaatsen. Daar moet het asbest eraf, de panelen erop en dan kunnen we er weer 20.000 kWh op aansluiten. Daar is weer een subsidiepotje voor beschikbaar."

Koekangerveld bouwde ooit zelf al een nieuw dorpshuis, maar breidde dat in 2016 nog verder uit. Het werd feestelijk geopend.

Leefbaarheid gebaat bij levendige dorpshuizen

Bruisende dorpshuizen staan voor de leefbaarheid van een dorp. Niet voor niets dat in de verschillende Dorpsvisies deze ontmoetingscentra nadrukkelijk in beeld zijn gekomen als kloppend hart van de dorpen. De bewoners zetten zich volop in voor het behoud van hun dorpshuis en kunnen de subsidie van Initiatiefrijik De Wolden goed gebruiken.

In Veeningen kreeg het Markehuus niet alleen intern een nieuw uiterlijk, ook werd een nieuwe entree met schuifdeuren gerealiseerd.

Koekangerveld

Succesverhalen zijn er te over, zoals in Koekangerveld. Het is een van de kleinste dorpen van De Wolden, maar enkele jaren geleden werd na de sluiting van de basisschool met dorpshuisfunctie, in eigen beheer een nieuw dorpshuis neergezet. Dat de dorpingen het weten te vinden, wordt onderstreept doordat het in 2016 zelfs een uitbreiding onderging. Dorpshuis De Veldhoek was gewoon te klein geworden. Wethouder Jan van 't Zand zei het treffend bij de opening: “Ik denk dat Koekangerveld vooral in kansen denkt.”

Veeningen

In Veeningen was het Markehuus nodig toe aan een moderniseringsrondje. Tegelijk werd de entree aangepakt, zodat het pand beter toegankelijk is voor mindervaliden. De entree heeft twee elektrische schuifdeuren gekregen die een tochtsluis vormen en werd mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van € 15.000,- uit het fonds Initiatiefrijik De Wolden.

Voorzitter Jan Slagter en bestuurslid Erik Meijer van de stichting Dorpshuis 't Markehuus zijn erg blij dat de stap gezet is om een modernisatie door te voeren. “Het begon eigenlijk al met de Dorpsvisie. Er is ontzettend veel werk verzet rond het Groene Hart, toen kwam ook bij ons bestuur het idee om wat aan het dorpshuis te doen. Het was allemaal wat achterhaald,

vonden we”, zo vertelt Erik Meijer. De vloer en de bar werden aangepakt, er kwam nieuw meubilair, maar een nieuwe entree kwam nog niet van de grond. “Onze wens was om schuifdeuren te realiseren, zodat ook mensen met een rollator of rolstoel makkelijker naar binnen kunnen. Het portaal dat er zat, was er en voldeed best wel, maar aangedreven door het succes van fase 1, besloten we de gemeente maar eens te benaderen”, gaat Meijer verder.

Het vervolg is bekend en er werd voor dik € 65.000,- geïnvesteerd. “Van het geld van Initiatiefrijik De Wolden konden we de deuren betalen, we hebben ook andere fondsen benaderd. Van het Oranjefonds, het VSB-fonds en de Rabobank hebben we ook bedragen ontvangen, daarnaast investeren we natuurlijk zelf flink en doe we het nodige zelf”, aldus voorzitter Slagter.

Berghuizen

In een ander klein dorp werden de mouwen ook opgestroopt. Het dorpshuis De Barg'n in Berghuizen was ook toe aan meer dan een likje verf. De entree en toiletgroep moest vernieuwd worden en de keuken was nogal achterhaald. Met € 19.000,- initiatiefrijike euro's op een totaal investering € 55.000,- konden ze in Berghuizen zeker verder.

Op de vaatwasser na – “die doet het nog prima” – werd compleet nieuwe roestvrijstalen apparatuur

De bestuursleden Henk Dijk en Albert Kroes in de nieuwe keuken van dorps huis De Barg'n in Berghuizen.

Alleen de vaatwasser bleef, de rest van de apparatuur werd compleet vernieuwd.

aangebracht. De werkzaamheden duurden wel wat langer dan gepland, wat mede met de inzet van vrijwilligers te maken had, maar het bestuur en beheerster Sandra Boers zijn in hun nopjes met het resultaat. De kosten werden gedekt door het Oranjefonds, de Rabobank en Initiatiefrij **De Wolden**. Daarnaast had het bestuur van de Barg'n zelf een reserve van € 20.000,- aangelegd.

Echten

Een voormalige kerk als dorps huis inrichten. Dat deden ze in Echten, waar d'Olde Karke nu als dorps huis fungeert en een breed scala aan activiteiten herbergt. De stichting d'Oalde Karke zorgde er al voor dat het pand van binnen helemaal vernieuwd werd, met een bijdrage van Initiatiefrij **De Wolden** kan ook de buitenkant één beurt krijgen. Vergeleken met andere projecten in de gemeente, gaat het met nog geen € 5.000,- om een relatief klein bedrag, maar voor Echten helpt het goed om enkele noodzakelijke reparaties aan te pakken. De klokkentoren moet veilig gemaakt worden, dakkapellen en ander hutwerk moet gerestaureerd worden. Het gebouw is nog maar kort van het dorp en daarom is er nauwelijks spaargeld en moeten de inkomsten nog groeien.

Linde

In Linde ging de basisschool ook dicht, net als in bijvoorbeeld Ansen en Koekangerveld. Om

de leefbaarheid toch te garanderen, zijn plannen gemaakt door het bestuur van het dorps huis om de ruimte te renoveren en moderniseren, zodat er ook de komende jaren activiteiten kunnen plaatsvinden. Net als in Veeningen willen ze in Linde ook de toegankelijkheid voor mindervaliden verbeteren. Vanuit Initiatiefrij is € 20.000,- beschikbaar, met de inzet van vrijwilligers plus nog wat geld van andere fondsen, proberen ze de klus te klaren.

Fietspaden populair bij burgers en gemeente

Het belang dat de burgers én gemeente De Wolden hechten aan fietspaden, is groot. Dat valt ook op te maken uit de bijdragen die vanuit het fonds Initiatiefrijik De Wolden voor dergelijke plannen van bewoners beschikbaar zijn gesteld.

Het Veldpad van Koekangerveld naar Marterhaar werd in april 2016 door jong en oud geopend.

Noordwiekerpad

In de Wijk leefde al heel lang de wens om een fietspad aan te leggen langs de Hoogetveensche Vaart vanaf de brandweerkazerne op Noordwijk tot de Ossesluis. Dat zou betekenen dat de ontbrekende schakel in de fietsroute van Meppel naar Hoogetveen langs de vaart eindelijk gerealiseerd zou worden. Het initiatief kwam van de Belangenvereniging de Wijk, maar er waren heel wat obstakels te overwinnen. Niet voor niets noemde voorzitter Gina Homan van de Belangenvereniging de Wijk de ingebruikname van het pad een mijlpaal. “Dat de noodzaak er is, werd al snel bewezen, want er wordt heel veel gebruik gemaakt van het nieuwe fietspad”, zei Homan bij de opening begin juli. Wethouder Jan ten Kate vertelde bij die officiële opening dat er al heel lang sprake van was dat er een nieuw fietspad aangelegd zou worden. “Het ging echter niet door vanwege bezuinigingen. Nu heeft Dorpsbelangen het opgepakt en daar zijn we als gemeente zeer trots op. Dat is de nieuwe manier van werken.” Naast een bedrag van ruim € 75.000,- van Initiatiefrij De Wolden, werd geld gevonden in een potje ‘ontbrekende schakels’ van de provincie Drenthe en Recreatieschap Drenthe.

De Wijk werd het Noordwiekerpad rijker. Het bijbehorende bordje werd onthuld door wethouder Jan ten Kate en voorzitter Gina Homan van de belangenvereniging de Wijk.

Marterhaar

In Koekangerveld ging het om minder geld, een halve ton, maar daar waren ze niet minder blij mee. Het idee voor het pad van Koekangerveld naar Marterhaar was namelijk al wel twintig jaar oud, maar ook hier gold dat er geen geld beschikbaar was. Ondertussen kwam er wel een Struunpad, óók dankzij de inzet van vele dorpsbewoners. Toen in 2015 duidelijk werd dat er wel degelijk potjes waren, waaronder Initiatiefrij De Wolden, werd de koe bij de horens gevat. Op deze manier werd Het Veldpad gerealiseerd. De achterliggende gedachte van de Belangengroep Koekangerveld was ook, dat door de aanleg van een nieuwe rotonde in de N375 meer autoverkeer over de Bosweg zou gaan rijden, wat de veiligheid er voor de fietsers niet beter op zou maken.

De opening half april 2016 werd een feestelijke tocht, waarbij ook nog een bord van de NAM werd onthuld. Daarop valt informatie te lezen over de gaswinning in deze regio en dan vooral het Wijkgasveld, waar met behulp van stikstof het laatste restje gas uit de grond wordt gehaald. Het bord staat exact op een gasleiding. Het fietspad kon niet zonder de initiatiefrijke steun van de gemeente worden gerealiseerd, want het bedrag van € 50.000,- was cruciaal. Ook de NAM deed een duit in het zakje ter compensatie voor de gaswinning.

De bevolking van Fort stak de handen goed uit de mouwen bij de aanleg van het nieuwe fiets-wandelpad langs de Drogterweg.

Drogterpad

In Fort had de bevolking zelf al een fiets- en wandelpad van liefst 1.200 meter aangelegd langs de Drogterweg. Dit Drogterpad, dat op 21 maart 2015 door wethouder Jan ten Kate werd geopend, bestond echter uit stenen en het was wenselijk dat er ook nog een bovenlaag aangebracht zou worden. Voor dat deel van het pad was nog eens bijna € 25.000,- nodig. Uiteindelijk kwam er € 11.420 uit het fonds Initiatiefrij De Wolden. De aanleg van het pad was een lang gekoesterde wens van Streekbelang Fort, ook al verwoord in de eigen Dorpsvisie. Nog voor de aanleg werden door inwoners twintig bomen gekapt en veel struiken verwijderd, om plaats te maken voor het slingerende pad. De bomen werden door de plaatselijke aannemer Gerben Klein weggehaald.

Ondertussen werden ook enkele natte plekken in kaart gebracht, waar extra puin gestort moest worden; een laag van gemiddeld 50 centimeter dik. Nadat de wethouder het pad open had gefietst, sprak hij vol lof over Fort. “De mensen uit Fort hebben hier een hele grote bijdrage aan geleverd, iedereen stond schouder aan schouder en dat is heel positief. Zo blijven kleine dorpen leefbaar. Wij staan als De Wolden hiermee echt op de kaart.”

Opening van het Noordwiekerpad in de Wijk

Het speelbos in Kerkenveld is ook voor de oudere bewoners van woonzorg De Berkenhof toegankelijk.

Projecten Initiatiefrijk De Wolden

De eerste ronde aanvragen voor Initiatiefrijk De Wolden stamt uit mei 2015, daarna volgden nog twee ronden in dat jaar. In 2016 waren er drie ronden. In totaal is in 2015 en 2016 voor ruim € 730.000,- aan subsidies uit initiatiefrijk De Wolden verstrekt. Projecten krijgen maximaal 50% van de totale projectkosten gesubsidieerd.

Bij de opening van de aanbouw van dorpshuis De Veldhoek in Koekangerveld gingen oranje ballonnen de lucht in.

Tijdens de behandeling van de Kadernota in de gemeenteraadsvergadering op 30 juni 2016, is er een motie ingediend om de budgetten voor Initiatiefrij De Wolden te vergroten. In de motie werd gesteld dat de inwoners van De Wolden goed bezig zijn met het ontwikkelen van nieuwe initiatieven. De grote stappen die al zijn gezet in overheidsparticipatie

moeten gekoesterd worden. Met de motie werd het college verzocht om een bedrag van € 250.000,- toe te voegen aan het budget voor 2016. En voor 2018 datzelfde bedrag te oormerken voor Initiatiefrij De Wolden. Deze motie is aangenomen door de gemeenteraad.

Ronde mei 2015

Belangenvereniging De Wijk	Aanleg fietspad Noordwijk-Ossesluis	€	74.492,75
Dorpsbelangen Ansen	Aanleg Boermarke wandelpad	€	5.035,00
PB Alteveer-Kerkenveld	Ontwikkeling speelbos	€	18.675,00

Ronde augustus 2015

Belangenvereniging Koekange	Aanleg voetpad Langedijk – De Hof	€	8.500,00
Streekbelang Fort	Aanleg fiets-wandelpad Drogterpad	€	11.420,00
Dorpsbelangen Ruinerwold	Herinrichting Dijkhuizen	€	100.000,00
De Veldhoek Koekangerveld	Vergroten dorpshuis	€	10.000,00
Belangengroep Koekangerveld	Aanleg fietspad naar Martherhaar	€	50.125,00
Stichting Welzijn De Wolden	Opzetten Inlooppunt Info & Advies	€	1.616,00
Bestuur TIP Ruinerwold	Promotie Ruinerwold Peregoed	€	3.200,00
Stichting RECO	Uitbreiding wandelnetwerk	€	50.000,00
De Stouwe Ruinerwold	Buurtkamer in de Buddingehof	€	9.781,50
Stichting Welzijn De Wolden	Oprichten internationale vrouwengroep	€	1.125,00
Coöperatie energieKansen	Project Ansen, Koekangerveld, Ruinerwold	€	23.771,00
Dorpsbelangen Zuidwolde	Opzetten van Buurtnetwerk	€	7.000,00

Ronde november 2015			
Belangenvereniging Koekange	Jeu-de-boulesbaan Hof van Koekange	€	2.200,00
Speeltuin de Woldklimmers Ruinerwold	Inrichten speeltuin natuurlijk spelen	€	19.736,00
Stichting Dorpshuis de Barg'n Berghuizen	Verbouwing dorpshuis	€	19.000,00
Stichting Buurthuis Fort	Organisatie activiteiten voor de jeugd	€	923,00
Activiteitencommissie 't Neie Punt Ruinen	Ontwikkeling van activiteiten dorpshuis	€	4.615,00
Museum De Karstenhoeve Ruinerwold	Promotie evenement Perenpluk	€	3.800,00

Ronde februari 2016			
Stichting Glasvezel De Wolden	Aanleg snel glasvezelnetwerk	€	82.500,00
Streekbelang Fort e.o.	Ontwikkeling en inrichten speelterrein	€	11.267,00
Stichting Dorpshuis Veeningen e.o.	Renovatie dorpshuis en nieuwe entree	€	15.000,00
Dorpsbelangen Rune	Ontwikkeling Poort van Dwingelderveld	€	7.415,00
Stichting Het Drentse Heideschaap	Renovatie en uitbreiding schaapskooi	€	50.000,00*
Stichting Lang Leve Thuis	Realisatie respijthuis in Zuidwolde	€	12.000,00
Stichting Dorpshuis Linde	Renovatie en modernisatie dorpshuis	€	20.000,00
Dorpsbelangen Schoolkring Ansen	Uitvoering plan 'Ansen veilig, da's mooi'	€	53.700,00
Buurt en speeltuinvereniging Middelveen	Realisatie multifunctioneel speelveld	€	25.000,00

* Voor de schaapskooi wordt in 2017 nogmaals € 50.000,00 beschikbaar gesteld.

Ronde mei 2016			
Plaatselijk Belang Alteveer-Kerkenveld	Oprichting oorlogsmonument	€	8.850,00
Openbare basisschool De Bosrand	Realisatie veilige oversteek Jan Haarstraat	€	2.840,00
Stichting Dorpshuis d'Olde Karke Echten	Opknappen klokketoren en dakkapellen	€	4.725,00
Coöperatie ReestdalEnergie	Bijdrage voor Warmtetour 2016	€	4.000,00
Stichting Welzijn De Wolden Zuidwolde	Duurzame ontmoetingsplek Bremstraat	€	5.000,00
Speeltuinvereniging Ravotti Ruinen	Plaatsing schommel en klimboom	€	3.397,00
Obs het Veldboeket Veeningen	Planvorming aanpassing omgeving school	€	2.500,00
Stichting Activiteiten Ruinen	Opzetten Avondvierdaagse Ruinen	€	500,00

Ronde november 2016 (onder voorbehoud goedkeuring college)			
Vereniging Dorpsbelangen Echten	Aanschaf machine voor onderhoud	€	8.850,00
Stichting Dorpshuis De Schakel Koekange	Verbouwing en modernisatie dorpshuis	€	7.500,00
Stichting Oenze Speulplekke Oosteinde	Aanleg multifunctioneel speelveld	€	25.700,00
Stichting De Es in Echten	Jeu-de-boulesbaan op de Brink	€	2.000,00
Stichting Dorpshuis De Kolonie	Planvorming verbouwing dorpshuis	€	28.500,00

Totaal uitgaven Initiatiefrij De Wolden			
2015		2016	
Ronde mei	€ 96.210,00	Ronde februari	€ 276.882,00
Ronde augustus	€ 276.538,00	Ronde mei	€ 31.812,00
Ronde november	€ 50.274,00	Ronde november	€ 72.550,00
Totaal 2015	€ 423.022,00	Totaal 2016	€ 381.244,00

Voor de schapen in Ruinen wordt dit jaar een nieuwe kooi gebouwd

Subsidieregeling 'Initiatiefrij De Wolden'

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente De Wolden;
gelet op artikel 2 van de Algemene
subsidieverordening De Wolden 2015, zoals vastgesteld
door de raad in de vergadering van 26 maart 2015.

b e s l u i t :
vast te stellen de volgende:

'Subsidieregeling Initiatiefrij De Wolden 2015-2018'

HOOFDSTUK 1 ALGEMEEN

Artikel 1.1 Begripsomschrijving

In deze beleidsregels wordt verstaan onder:

- a. Algemene Subsidieverordening:
Algemene Subsidieverordening De Wolden 2015
zoals vastgesteld door de raad in de vergadering
van 26 maart 2015
- b. Initiatiefrij:
Het ontwikkelen en uitvoeren van innovatieve
maatschappelijke initiatieven gericht op het
verbeteren van de leefbaarheid, van de sociale
vitaliteit en van de sociale infrastructuur van De
Wolden.

Leefbaarheid:

Beleving van de dagelijkse woonomgeving; wordt
de omgeving als passend ervaren.

Sociale vitaliteit:

Inspanningen en initiatieven van bewoners gericht
op hun (leef)omgeving.

Sociale infrastructuur:

Geheel van voorzieningen, verenigingen en
activiteiten.

Sociaal domein:

Dit betreft het brede terrein van activiteiten op
sociaal cultureel gebied. De zorg, hulp voor kind
en gezin, de ondersteuning op het gebied van
werk en inkomen en participatie van inwoners.

Artikel 1.2 Beleidsdoelen

De raad heeft op 6 november 2014 tijdens de
begrotingsvergadering besloten om voor vier jaar een
budget beschikbaar te stellen voor het ontwikkelen en
uitvoeren van maatschappelijke initiatieven.

Doel is om meer ruimte te bieden aan initiatieven van
inwoners (vergroten participatie van inwoners in de
samenleving) en daarmee de leefbaarheid en/of de
sociale vitaliteit en/of de sociale infrastructuur van een
dorp of de gemeente, te vergroten.

Artikel 1.3 Looptijd subsidieregeling

1. Deze subsidieregeling is geldig van 1 april 2015 tot
en met 31 maart 2018.
2. Vóór 1 augustus 2016 wordt de werking van
de regeling geëvalueerd en wordt het college
voorgesteld om de subsidieregeling wel of niet te
verlengen na 31 maart 2018.

Artikel 1.4 Termijn indienen aanvraag en beantwoording.

1. De aanvragen kunnen het hele jaar door worden ingediend bij de gemeente. De indieningstermijnen om voor beoordeling in aanmerking te komen zijn: 1 mei, 1 augustus, 1 november en 1 februari.
2. De aanvragen worden op volgorde van binnenkomst behandeld door het college.
3. Binnen 8 weken na de indieningstermijn heeft de aanvrager bericht van het college.

HOOFDSTUK 2 SUBSIDIEBEDRAG

Artikel 2.1 Budget

1. Voor deze regeling is het in de begroting opgenomen bedrag – behorend bij dat kalenderjaar – beschikbaar.
2. Er is sprake van cofinanciering: de gemeente draagt maximaal 50% van de totale kosten van het initiatief.

Artikel 2.2 Indexering

Gedurende de looptijd van deze subsidieregeling (i.c. tot en met 2018) vindt er geen indexering plaats van het subsidiebedrag genoemd in artikel 1.2 van deze subsidieregeling.

Artikel 2.3 Subsidiebedrag

Per aanvraag is maximaal € 100.000,- beschikbaar.

HOOFDSTUK 3 CRITERIA EN VOORWAARDEN

Artikel 3.1 Subsidieaanvrager

Aanvragen om een subsidie op grond van deze subsidieregeling kunnen uitsluitend worden ingediend door rechtspersonen die maatschappelijke, niet commerciële doelen nastreven.

Artikel 3.1 Selectiecriteria

1. Dorpen (in de vorm van dorpsbelangen), initiatiefnemers en netwerken kunnen een beroep doen op het subsidiebudget.
2. Om in aanmerking te komen voor de subsidie moet worden voldaan aan de volgende criteria:
 - a. de activiteit/het project draagt bij aan de leefbaarheid, sociale vitaliteit of sociale infrastructuur van het betreffende dorp;
 - b. Er is aantoonbaar draagvlak van een brede groep inwoners;
 - c. Het mag niet ten goede komen aan een besloten groep, het initiatief dient een algemeen belang;
 - d. De aanvrager levert een aantoonbare eigen bijdrage in de vorm van geld en/of vrijwilligerswerk en/of locatie en/of materialen;
 - e. Er is in het plan aangegeven hoe de initiatiefnemer de financiële duurzaamheid van het initiatief zal waarborgen na afloop van de subsidie; m.a.w.: hoe is het beheer en onderhoud geregeld (indien van toepassing).

Advies op dit vlak mag onderdeel vormen van de aanvraag.

Artikel 3.2 Gunningcriteria

Als de aanvragen in enig jaar het voor dat jaar beschikbare budget overtreffen

volgt gunning op basis van de volgende criteria:

- a. Initiatieven die bijdragen aan ontwikkelingen binnen het sociaal domein hebben voorrang;
- b. Mate waarin de activiteit/het project bijdraagt aan de leefbaarheid, sociale vitaliteit of sociale infrastructuur van het betreffende dorp.

Artikel 3.3 Voorwaarden

Aan de subsidietoekenning worden de volgende voorwaarden verbonden:

- a. De aanvrager is zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van het project/de realisatie van de activiteit;
- b. Alle inwoners van het dorp worden erover geïnformeerd door de aanvrager, er zijn geen zwaarwegende bezwaren die realisatie van de activiteit/het project in de weg staan.

Artikel 3.4 Afwijken criteria

Het college van burgemeester en wethouders kan gemotiveerd afwijken van de criteria genoemd in artikel 3.2 en 3.3.

HOOFDSTUK 4 DIVERSEN

Artikel 4.1. Verplichtingen subsidieontvanger

1. De subsidieontvanger voert een zodanig ingerichte administratie, dat daaruit altijd de voor de vaststelling van de subsidie van belang zijnde rechten en verplichtingen evenals de betalingen en de ontvangsten kunnen worden nagegaan.
2. De financiële administratie en het inhoudelijk verslag worden gedurende vijf jaar bewaard.
3. Binnen 8 weken na afronding van de activiteit dan wel het project legt de aanvrager verantwoording af over de activiteiten en financiën middels het Verantwoordingsformulier Initiatiefrij De Wolden.
4. Bij veranderingen in de projectopzet en –uitvoering informeert de aanvrager de gemeente.

HOOFDSTUK 5 SLOTBEPALINGEN

Artikel 5.1 Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking op 16 april 2015

Artikel 5.2 Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: ‘Subsidieregeling Initiatiefrij De Wolden’ 2015-2018.

Aldus besloten en vastgesteld in de vergadering van 31 maart 2015

de secretaris,
Nanne Kramer

de burgemeester,
Roger de Groot

Tips & conclusies

Voor gemeenten die overwegen om een fonds als Initiatiefrij **De Wolden** in te stellen, is het raadzaam de ervaringen vanuit **De Wolden** mee te nemen. Vanuit het ambtelijk apparaat van **De Wolden** komt een lijst met tips, die tevens als aanbevelingen kunnen worden gezien.

Vooraf is het noodzakelijk dat het bestuur (college en gemeenteraad) er helemaal achter staat.

Per project is het raadzaam dat er één contactpersoon vanuit de gemeente is. Voor de desbetreffende ambtenaar is vooral een adviesrol weggelegd, de ambtenaar helpt met het proces. De communicatielijnen moeten bovendien duidelijk zijn.

Als er een initiatief vanuit de inwoners komt, mag er geen politieke partij mee aan de haal gaan.

Fouten maken mag, dan kun je elkaar bij de hand nemen en er weer van leren.

Het moet voor een project vooraf volledig duidelijk zijn wat de rolverdeling en de verwachtingen zijn tussen gemeente en initiatiefnemers.

Er moet budget vrijgespeeld worden, één groot centraal budget. Dat stimuleert burgerinitiatieven enorm. Met dit geld wordt bovendien meer geld gemaakt dankzij provinciale en Europese subsidies en andere fondsen die bijdragen, omdat de gemeente ook subsidieert.

De gemeente moet vertrouwen hebben in de inwoners, daar kan wel eens meer deskundigheid zitten dan bij de gemeente zelf.

Binnen de organisatie moet helderheid zijn over de houding van de ambtenaren, er moet een stukje bewustwording plaatsvinden. Een goede begeleiding van de ambtenaar in dit proces is een pre.

Voor Initiatiefrij **De Wolden** blijkt een capaciteit van 28 uur per week te weinig te zijn. Het project wordt op die manier kwetsbaar.

De jeugd maakt veel gebruik van het nieuwe speelveld van speeltuinvereniging Middelveen.

Colofon

Redactie: *Peter Nefkens, Linda Vork, Marijke van der Laan en Renate Dolstra*

Eindredactie: *gemeente De Wolden - Riet Muller*

Fotografie: *Artizzl Media - Peter Nefkens*

Vormgeving: *ga creatief - Albert Smit*

Productie: *ga creatief*